

LIETUVOS GYVENTOJŲ APKLAUSA APIE FILANTROPIJĄ

KIEKYBINIO TYRIMO ATASKAITA

TURINYS

PAGRINDINĖS IŠVADOS.....	2
INFORMACIJA APIE TYRIMĄ	9
LIETUVOS GYVENTOJŲ INFORMUOTUMAS APIE FILANTROPIJĄ.....	11
ASOCIACIJOS, SUSIJUSIOS SU ŽODŽIU “FILANTROPIJA”	12
ASOCIACIJOS, SUSIJUSIOS SU ŽODŽIU “LABDARA”	14
ASOCIACIJOS, SUSIJUSIOS SU ŽODŽIU “PARAMA”	16
ASOCIACIJOS, SUSIJUSIOS SU ŽODŽIU “IŠMALDA”.....	18
POŽIŪRIS Į LABDARINGĄ VEIKLĄ/PAMOS TEIKIMĄ	20
MOTYVACIJOS “MECHANIZMAI”	23
LABDARINGOS VEIKLOS/PAMOS OBJEKTAI.....	30
LABDAROS/PAMOS FORMOS BEI JŲ PRIIMTINUMAS.....	36
LABDAROS/PAMOS DONORŲ ŽINOMUMAS.....	37
LIETUVOS JURIDINIAI ASMENYS – LABDAROS/PAMOS DONORAI	37
ŽINOMI LIETUVOS ŽMONĖS – LABDAROS/PAMOS DAVĖJAI.....	38
UŽSIENIO JURIDINIAI ASMENYS – LABDAROS/PAMOS DAVĖJAI.....	39
UŽSIENIO PRIVATŪS ASMENYS – LABDAROS/PAMOS DONORAI.....	39
POŽIŪRIS Į LABDAROS DONORUS IR RECIPIENTUS	40
TEISINIAI LABDAROS/PAMOS TEIKIMO ASPEKTAI.....	41
GYVENTOJŲ INFORMUOTUMAS APIE GYVENTOJŲ PAJAMŲ MOKESČIO ĮSTATYMO PATAISĄ	41
LABDARINGOS VEIKLOS VYSTYMO SI PERSPEKTYVA LIETUVOJE	46
LIETUVOS GYVENTOJŲ VERTYBINĖS ORIENTACIJOS.....	47
INFORMACIJOS ŠALTINIAI APIE LABDAROS/PAMOS TEIKIMĄ.....	51

PAGRINDINĖS IŠVADOS

Tyrimo rezultatai rodo, kad gyventojai yra mažai informuoti apie filantropiją. Žino ar yra ką nors girdėjęs apie filantropiją kas trečias (33%) 15 m. ir vyresnis Lietuvos gyventojas. Tai dažniau 30-49 metų gyventojai, turintys didesnes pajamas, aukštąjį išsimokslinimą, didmiesčių gyventojai. Du trečdaliai (66%) nieko nežino ir nieko nėra girdėję apie filantropiją. Tai dažniau jauniausi (15-29 metų) gyventojai bei vyriausi (50 metų ir vyresni) gyventojai, turintys mažiausias šeimos mėnesio pajamas, kaimo bei mažesnių miestų gyventojai, turintys žemesnį išsimokslinimą, pensininkai, studentai/moksleiviai, bedarbiai.

Tik maždaug kas antram apklausos dalyviui (47%) žodis “filantropija” asocijuojasi su vienu ar kitu dalyku. Tarp skirtingų asociacijų dominuoja asociacijos artimos filantropijos apibrėžimui. Sąlyginai didžiausią svorį šių asociacijų grupėje turi asociacijos siejamos su parama, rėmimu, pagalba, labdaringa veikla, negražinama geranoriška pagalba kitiems, visuomenine veikla. Reikia pažymėti, kad apklausos dalyviams “filantropijos” sąvoka asocijuojasi ir su G.Soros fondo veikla. Toks filantropijos sąvokos sinonimiškumas būdingas ir kitoms tiriamųjų grupėms (DG dalyviams, dalyvaujantiems labdaringoje veikloje, politikams). Informacijos stoka apie filantropiją sąlygoja didelę grupę padrikų asociacijų, neturinčių nieko bendro su “filantropijos” sąvoka ar metaforiškų. Neigiamos asociacijos neturi didelio svorio, tačiau akivaizdžiai siejamos su paramos subjektais, neigiamu požiūriu į juos. Asociacijos su moralinėm savybėm atspindi pagrindinius filantropinės veiklos motyvus (nesavanaudiškumą, atjautą ir pan.).

Žodis “labdara” dažnai girdimas, įprastas lietuviškoje terpėje, todėl tik nežymi dalis apklausos dalyvių (5%) negalėjo pasakyti, su kuo jiems asocijuojasi šis žodis ir vos 1% teigė, kad “nekelia jokių asociacijų”. Daugumai gyventojų žodis “labdara” asocijuojasi su pagalba, parama, aukojimu, neatlygintinu davimu, veiklos savanoriškumu. Būtent šios asociacijos turi didžiausią svorį asociacijų-apibrėžimų grupėje. Taigi galima teigti, kad Lietuvos gyventojai “teisingai” suvokia labdaringos veiklos fenomeno prasmę. Asociacijos, siejamos su moralinėm savybėm, identiška filantropijai atspindi labdaringos veiklos motyvaciją (geranoriškumas, atjauta). Tačiau tuo pačiu reikia pažymėti, kad skirtingai nei žodis ‘filantropija’, žodis ‘labdara’ labiau asocijuojasi su neigiamais dalykais. Stipriausiai su labdara susijusi negatyvumą atspindi šios asociacijos: “skudurynai”, dėvėti/seni drabužiai, seni automobiliai, pasenę maisto produktai, “podačka”. Akivaizdu, kad kyla abejonių ir dėl labdaringos veiklos tikslingumo, skaidrumo, motyvacijos (labdara parduodama, pinigų išmetimas, noras išgarsėti, pinigų plovimas ir pan.). Emocine prasme labdara taip pat turi daugiau neigiamą atspalvį, siejama su gėda, pykčiu, pažeminimu, nevirtimi. Asociacijos su labdaros gavėjais rodo, kad labdara daugiau siejama su labiausiai socialiai pažeidžiamomis grupėmis (vaikai, seneliai, neigalieji), mažiau su dalykais, turinčiais grįžtamąjį ryšį, visuomeninę naudą (mokslas, kultūra). Asociacijos su davėjais neutralios, metaforiškos arba konkrečios.

Žodis “parama” taip pat įprastas ausiai, tad analogiškai labdarai, tik nežymi dalis apklausos dalyvių (8%) negalėjo pasakyti, su kuo jis jiems asocijuojasi ir vos 1% teigė, kad išgirdus šį žodį, nekyla jokių asociacijų. Dažniau nei kas trečiam apklausos dalyviui žodis parama asocijuojasi su finansine, neatlygintina parama, jos momentišku, dovanojimu, konkrečia pagalba konkrečiam tikslui, žmogui. Skirtingai nei labdara, parama labiau siejama su tikslingumu (stažuočių rėmimas, sporto varžybos, koncertų rėmimas ir pan.) nei su tam tikru chaotiškumu (kažkam - nekonkretizuojant). Labiau pabrėžiama piniginė, o ne daiktinė rėmimo išraiška. Žymiai mažiau ir neigiamų asociacijų. Jos mažiau “piktos” (asociali šeima, bedarbystė, pigūs rūbai). Minimas, tačiau stipriai nepabrėžiamas veiklos savanaudiškumas (norint išsireklamuoti, pagalba susijusi su savo interesais, nauda). Moraliniai aspektai siejami tiek su gera valia, atjauta, gerumu, tiek ir su pareigos jausmu, rūpesčiu visuomene, jos gerovės kėlimu. Nors asociacijų grupėje, tiesiogiai susijusioje su paramos gavėjais, labiau dominuoja asociacija su skurstančiais, tačiau ne mažiau svarbiu laikytinas ir paramos siejimas su jaunais, gabiais, versliais, pasiaukojančiais.

Išmalda apklausos dalyviams pirmiausiai asocijuojasi su prašytojais, maldavimu ir atkištu delnu. Šis reiškinys yra suvokiamas kaip smulkus šelpimas, dažniausiai pinigais. Dalies respondentų manymu, kai kam tai gyvenimo būdas, profesija. Išmalda stipriausiai siejama su negatyvumu. Lyginant su labdara ar parama, neigiamos asociacijos siejamos su išmalda yra itin stiprios, “pikčiausios” (girtos senės prie “Aušros vartų”, gatvės “dėžutės” su pinigais, apgavystė, piktnaudžiavimas ir pan.). Prašantys išmaldos dažniau asocijuojasi su visiškai asocialiais asmenimis: alkoholikai, narkomanais, benamiais, rečiau su labiausiai pažeidžiamomis visuomenės grupėmis (vaikais, senais žmonėmis, neįgaliais). Neigiamos emocinės asociacijos dažniau siejamos su prašančiojo nusižeminimu arba metaforiškos: “šaltis”, “vargas”, “alkis”, “badas”, taip pat atspindinčios prašančiojo padėtį. Neigiamos emocinės asociacijos siejamos su užjauta, prašančiojo padėties suvokimu. Jei paramos ar labdaros stimulu yra geranoriškumas, atjauta, nuoširdumas, savanoriškumas, tai išmaldos davimas dažniau siejamas su bloga savijauta ar jausmu, kuris kyla pamačius prašantįjį, prievartavimu, reikalavimu duoti. Kitos asociacijos rodo, kad išmalda laikoma politikų veiklos rezultatu, labiau būdinga dideliems miestams, yra socialinės nelygybės išraiška, reiškinys, turintis tendenciją didėti.

Akivaizdu, kad labdaros ir paramos samprata iš esmės sinonimiška filantropijos sampratai, tačiau turi kiek stipresnę neigiamą atspalvį, sąlygojamą dabartinių Lietuvos realijų, labdaringos veiklos proceso vyksmo. Tuo tarpu išmalda, nors ir yra laikoma savotiška rėmimo forma, tačiau apklausos dalyvių nepriskiriama labdaringai veiklai dėl prievartinio pobūdžio davėjų atžvilgiu (dažniau reikalaujama nei prašoma) ir skirtingos motyvacijos (dažniau dėl kaltės ar net pykčio jausmo, noro greičiau atsikratyti prašančiojo nei nuoširdaus noro padėti).

Dominuojančias Lietuvos gyventojų vertybines orientacijas galima suskirstyti į penkias pagrindines grupes (pagal Rokeach Values Survey skalę, faktorinės analizės rezultatus): socialiai orientuotas intelektualumas, orientacija į socialines normas, orientacija į tarpasmeninius santykius, normas, universalios vertybės, savirealizacija, hedonizmas. Šių vertybinių orientacijų pagrindu tyrimas leido Lietuvos gyventojus suskirstyti į penkias grupes, besiskiriančias dominuojančiomis vertybinėmis orientacijomis:

1. *Socialiai orientuoti intelektualai - į šią grupę patenka 16% suaugusių gyventojų;*
2. *“Atsijungę” - į šią grupę patenka 16% suaugusių gyventojų*
3. *Hedonistai - į šią grupę patenka 45% suaugusių gyventojų*
4. *Bendrautojai - į šią grupę patenka 11% suaugusių gyventojų*
5. *Universalai - į šią grupę patenka 12% suaugusių gyventojų*

Apklausos dalyviai neneigia labdaringos veiklos ar paramos teikimo būtinumo, atvirkščiai dauguma mano, kad tai yra neatsiejamas visuomeninio gyvenimo reiškinys, nes Lietuvoje yra socialinių grupių, kurios neišgyventų be rėmėjų paramos.

Kalbant apie socialines labdaros/paramos teikimo pasekmes bei įtaką individams, reikia pasakyti, kad trumpalaikės paramos pinigais ar kitomis materialinėmis vertybėmis įtaka gavėjams vertinama dvejopai. Pusė apklausos dalyvių mano, kad tokia trumpalaikė parama slopina iniciatyvą ir neskatina ieškoti būdų, kaip spręsti savo problemas. Toks pats skaičius apklausos dalyvių skaičius yra priešingos nuomonės. Beveik du trečdaliai apklausos dalyvių (59%) mano, kad žmogus, įpratęs prašyti ir gauti neatlygintą paramą, galų gale tampa visiškai priklausomas nuo davėjų. Tokiomis rėmimo pasekmėms nepritaria trečdalis apklausos dalyvių. Dažniau nei kas antras (56%) pritaria teiginiui, kad labdara - tai galimybė žmogui “atsistoti ant kojų”. Tačiau reikia pažymėti, kad tuo tvirtai įsitikinęs tik šiek tiek dažniau nei kas dešimtas (13%) apklausos dalyvis. Dažniau nei kas trečias (37%) apklausos dalyvis mano, kad labdara negali radikaliai pakeisti žmogaus gyvenimo.

Dauguma apklausos dalyvių (71%) mano, kad labdara/parama suteikia galimybę įgyvendinti originalius, novatoriškus projektus, kurie nėra remiami iš valstybės biudžeto.

Apklausos dalyvių manymu, labdaringa veikla/paramos teikimas yra dalies valstybės funkcijų perėmimas: socialinės apsaugos, kultūros, švietimo ir kt. srityse. Šios veiklos rezultatas gali būti dvejopas: motyvuojantis arba slopinantis. Kitais žodžiais tariant, ši veikla gali tiesiogiai daryti įtaką visuomenės raidai, gerbūvio kėlimui arba tapti stagnacijos priežastimi.

Kalbant apie moralinę labdaringos veiklos pusę, reikia pažymėti, kad beveik trys ketvirtadaliai apklausos dalyvių (71%) neabejoja turtingų žmonių motyvuotumu padėti tiems, kam nepasisekė. Tačiau tuo pačiu dauguma (80%) mano, kad dalies savo pinigų, uždirbtų sunkiu darbu, skyrimas labdarai yra laisvo pasirinkimo reikalas. Dažniau nei kas antras (56%) respondentas yra įsitikinęs, kad kaltės jausmas dėl to, kad kažkam gyvenime labiau pasisekė nei kitiems, negali motyvuoti poreikio užsiimti labdaringa veikla. Kas antras (53%) respondentas mano, kad labdaros gavimas nėra žeminantis dalykas.

Dauguma respondentų abejoja tiek davėjų, tiek gavėjų sąžiningumu: daugiau nei trys ketvirtadaliai (76%) apklausos dalyvių mano, kad labdara/parama dažniausiai nepasiekia tų, kuriems jos reikia. Beveik toks pats respondentų skaičius (72%) abejoja kai kurių gavėjų labdaros/paramos naudojimosi teisėtumu, ir teigia, kad yra socialinių grupių, kurios neteisėtai naudojasi parama. Dažniau nei kas trečias (39%) apklausos dalyvis mano, kad labdara yra pinigų plovimo būdas. Taigi akivaizdu, kad respondentams kyla abejonių ir dėl labdaringos veiklos skaidrumo.

Dažniau nei kas antras (56%) apklausos dalyvis pritaria tam, kad valdžios siekimas maksimaliai kontroliuoti visas gyvenimo sritis yra pagrindinis labdaringos veiklos vystymosi stabdys.

Tyrimo rezultatai rodo, kad labdaringos veiklos motyvacijos mechanizmas yra pakankamai sudėtingas. Tarpusavyje persipynę moraliniai-doroviniai, asmeninės naudos ir visuomeninės naudos motyvai. Didžiausią įtaką, jų manymu, aptariamai veiklai daro moraliniai-doroviniai veiksniai (geranoriškumas, noras padėti, atjauta). Antroje vietoje pagal svarbą net trys kategorijos veiksnių: finansiniai, moralinė pareiga bei noras išgarsėti. Trečioje vietoje dvi kategorijos motyvų: privati savanoriška iniciatyva bei rūpestis visuomenės gerovės kėlimu. Tuo tarpu beveik neturi įtakos labdaringai veiklai šie motyvai: remti madinga, ilgalaikė visuomeninė nauda, visuomenės tradicija bei kaltės jausmas.

Dauguma Lietuvos žmonių (88%), jeigu būtų turtingi, nedvejodami skirtų pinigus labdarai ar paramai. Toks apsisprendimas daugiausiai motyvuojamas moraliniais veiksniais: noru padėti tiems, kam trūksta pinigų (33%); gera finansine padėtimi, kuri leistų tai daryti, pasidalinti (13%), moraliniu pasitenkinimu, kai kam nors padarai gera (12%).

Pinigų labdarai neskirtų tik šiek tiek dažniau nei kas dešimtas (11%) respondentas. Nenoras skirti pinigų labdarai motyvuojamas godumu, pavydu, nepasitikėjimu labdaringomis organizacijomis ir žmonėmis, kuriems reikia paramos, visuomeninės naudos nematymu ir net pasibjaurėjimu tokia veikla. Kita vertus, teigiama, kad tai valdžios ir pačių žmonių reikalas pasirūpinti savimi.

Kalbėdami apie įvairių visuomenės gyvenimo sričių rėmimą, apklausos dalyviai pabrėžia išskirtinį valstybės vaidmenį, skiriant lėšas mokslui, švietimui ir sveikatos apsaugai (atitinkamai 74%). Dažniau nei kas antras respondentas kultūros, socialinės globos ir rūpybos bei aplinkosaugos finansavimą taip pat laiko valstybės prioritetu. Dažniau nei kas trečias respondentas mano, kad šias sritis galėtų remti labdaringos organizacijos/fondai ir pan. bei valstybė. Tik labai nežymi dalis gyventojų mano, kad šių sričių rėmimu turėtų rūpintis tik privatūs asmenys bei labdaringos organizacijos/fondai ir pan.

Maždaug kas antras respondentas (46%) mano, kad knygų leidybą turėtų remti labdaringos organizacijos/fondai ir pan., ir valstybė. Beveik toks pats respondentų skaičius (48%) yra tokios pačios nuomonės, kalbant apie profesionalaus meno (dailės, teatro, muzikos) rėmimą. Mano, kad šias sritis turėtų remti tik valstybė atitinkamai (28% ir 29%). Atitinkamai maždaug kas dešimto respondento nuomone, tiek knygų leidybos, tiek profesionalaus meno rėmimą reikėtų deleguoti labdaringoms organizacijoms/fondams bei privatiems asmenims.

Profesionalaus sporto rėmimas, keturių iš dešimties (42%) respondentų manymu, yra labdaringų organizacijų/fondų ir pan., ir valstybės reikalas, dažniau nei kas trečio (35%) respondento manymu, tai tik valstybės reikalas. Dažniau nei kas dešimtas (13%) mano, kad profesionalų sportą turėtų remti tik privatūs asmenys.

Beveik kas antras respondentas (48%) mano, kad istorijos, gamtos, architektūros ir meno paveldo apsaugos rėmimas turėtų būti labdaringų organizacijų/fondų ir pan., ir valstybės rūpestis, maždaug keturi iš dešimties (39%) apklausos dalyviai mano, kad šias sritis turėtų finansuoti valstybė.

Saviveiklinio meno rėmimas beveik kas antro (45%) respondento manymu, yra labdaringų organizacijų/fondų ir pan., ir valstybės reikalas, kas penkto (21%) respondento manymu, tai tik labdaringų organizacijų/fondų reikalas. Dažniau nei kas dešimtas apklausos dalyvis (14%) mano, kad šią sritį turėtų remti tik valstybė. Panašus skaičius respondentų (16%) nurodė privačius rėmėjus.

Dėl mėgėjiško sporto rėmimo prioritetų respondentų nuomonė išsiskyrė. Daugiau nei trečdalis respondentų (37%) mano, kad tuo turėtų rūpintis labdaringos organizacijos/fondai ir pan., ir valstybė. Maždaug kas ketvirto respondento (24%) teigimu, tai privačių asmenų reikalas, beveik kas penktas apklausos dalyvis (19%) mano, kad šia sritimi turėtų rūpintis tik labdaringos organizacijos/fondai ir pan.

Religinių bendruomenių rėmimas, daugumos respondentų manymu, neturėtų būti valstybės akiratyje. Taip mano kas antras respondentas: iš jų 27% teigia, kad tai labdaringų organizacijų/fondų reikalas, o šiek tiek mažesnis respondentų skaičius (23%) mano, kad tai turėtų būti privačių asmenų rūpestis. Taip pat reikia pažymėti, kad tarp 14 vertinamų sričių didžiausias skaičius respondentų (dažniau nei kas dešimtas - 13%) mano, kad šios srities apskritai nereikėtų remti.

Nuomonė dėl socialiai naudingos veiklos bei programų rėmimo taip pat išsiskyrė. Dažniau nei kas trečias respondentas (37%) mano, kad tai turėtų būti ir labdaringų organizacijų/fondų, ir valstybės reikalas, kas ketvirtas (25%) – kad tuo turėtų rūpintis tik labdaringos organizacijos/fondai ir pan.. Maždaug kas penktas respondentas mano, kad šią sritį turėtų remti tik privatūs asmenys. Šiek tiek mažesnis skaičius respondentų (14%) teigia, kad tai turėtų būti tik valstybės rūpestis.

Kalbėdami apie socialinių grupių ar visuomeninių organizacijų rėmimą, apklausos dalyviai taip stipriai nepabrėžia valstybės prioritetų, kaip atskirų visuomenės gyvenimo sričių atveju. Tačiau reikia pažymėti, kad išskiriamos socialinės grupės, kurių rėmimas, apklausos dalyvių manymu, vis tik turėtų būti daugiau valstybės reikalas. Tai daugiavaikės/mažai aprūpintos šeimos; našlaičiai/vaikai likę be tėvų globos; nukentėję nuo karo; studentai/moksleiviai.

Tuo tarpu neįgalūs asmenys: ligonius sergančius sunkiomis, retomis ligomis; gabius jaunos menininkus, mokslininkus, sportininkus, tautines mažumas; organizacijas, užsiimančias žalingų įpročių prevencija ir rehabilitacija, bei organizacijas, užsiimančias nusikalstamumo prevencija ir rehabilitacija, apklausos dalyvių manymu, turėtų remti ir labdaringos organizacijos/fondai, ir valstybė. Taigi šiuo atveju didesnė dalis apklausos dalyvių pritaria mišriam rėmimui, mažiau pabrėžiant valstybės vaidmenį.

Religinių organizacijų rėmimas, respondentų manymu, daugiau turėtų būti labdarinių organizacijų/fondų ar privačių asmenų reikalas. Nuomonės dėl nukentėjusių nuo gaivalinių nelaimių ar ekologinių katastrofų rėmimo pasidalijo. Pusė apklausos dalyvių mano, kad tai tik valstybės reikalas. Kiti - pritaria bendroms labdarinių organizacijų/fondų ir valstybės pastangoms. Tas pats pasakytina ir apie pilietinių iniciatyvų rėmimą. Tačiau tuo pačiu reikia pažymėti, kad yra manančių, kad šios veiklos, o taip pat ir tautinių mažumų visai nereikėtų remti (atitinkamai dažniau nei kas dešimtas respondentas).

Dažniau nei kas antras respondentas (57%) mano, kad šiuo metu Lietuvoje dažniau yra remiamos tos sritys, socialinės grupės ir pavieniai asmenys, kurias yra naudinga ir malonu remti. Tik maždaug kas ketvirtas (24%) respondento manymu, remiamos tos sritys, socialinės grupės ar asmenys, kuriems to labiausiai reikia.

Daugumos apklausos dalyvių teigimu, visuomenei priimtinos įvairios labdaros/paramos formos – tiek tiesioginės išmokos privatiems asmenims ar organizacijoms, tiek ir kita materialine parama. Tuo tarpu kalbėdami apie save asmeniškai, respondentai labiau pabrėžia tiesioginių išmokų priimtinumą (dažniau nei kas trečias) nei kitą materialinę paramą (dažniau nei kas ketvirtas). Toks pats respondentų skaičius mano, kad paramos formos priimtumas priklauso nuo aplinkybių. Piniginės išmokos priimtinesnės mažesnių miestų gyventojams, turintiems mažiausias pajamas. Kitą materialinę paramą dažniau pabrėžė kaimo gyventojai. Tuo tarpu gyventojai, turintys aukštesnį socialinį statusą (turintys aukštąjį išsimokslinimą, didžiausias pajamas, specialistai, vadovai), didmiesčių gyventojai dažniau nei kiti nekonkretizavo paramos formų ir teigė, kad tai priklauso nuo aplinkybių.

Kas antras apklausos dalyvis mano, kad šiuo metu daugiau labdaros/paramos Lietuvai skiria užsienio rėmėjai. Maždaug kas penktas pirmenybę skiria Lietuvos rėmėjams. Kas trečias respondentas neturėjo nuomonės aptariamam klausimui.

Tyrimo metu respondentų prašėme įvardinti jiems žinomas Lietuvos organizacijas, įstaigas, įmones, fondus, kurios/kurie, jų manymu, skiria daugiausiai lėšų labdarai/paramai (ne daugiau trijų pavadinimų). Reikia pažymėti, kad dažniau nei kas antras respondentas (59%) neturėjo nuomonės šiuo klausimu. Turintys nuomonę aptariamam klausimui (42%) iš viso paminėjo 131 rėmėjų pavadinimą. Tarp dažniau minimų yra šie: A.Adamkienės fondas (27%), Caritas (27%), Atvirios Lietuvos fondas (7%), L.Paksienės Gerumo fondas (7%).

Respondentų prašėme išvardinti žinomus Lietuvos žmones, kurie, jų manymu, skiria daugiausiai lėšų labdarai/paramai (ne daugiau 3 pavardžių). Kas antras Lietuvos gyventojas (50%) neturėjo nuomonės šiuo klausimu. Turėję nuomonę šiuo klausimu iš viso paminėjo 57 pavardes. Dažniausiai minimos šios Lietuvos rėmėjų pavardės: A.Adamkienė (63%), V.Uspaskich (21%), V.Adamkus (19%), L.Paksienė (17%), K. Bobelis (17%).

Tyrimo metu respondentų taip pat prašėme įvardinti jiems žinomas užsienio organizacijas, įstaigas, įmones, fondus, kurios/kurie, jų manymu, skiria daugiausiai lėšų labdarai/paramai (ne daugiau trijų pavadinimų). Nors, kaip jau buvo minėta, kas antras gyventojas mano, kad daugiau labdaros/paramos gaunama iš užsienio rėmėjų, nei vienos organizacijos pavadinimo nepaminėjo daugiau nei du trečdaliai respondentų (69%). Mažiau nei trečdalis (31%) - įvardijo bent vieną užsienio rėmėją-juridinį asmenį. Iš viso buvo paminėti 76 rėmėjų pavadinimai. Tarp dažniausiai minimų yra šie: Tarptautinis Raudonasis Kryžius, Caritas, G.Soros fondas.

Respondentus taip pat prašėme įvardinti žinomus užsienio asmenis, kurie jų manymu, skiria daugiausiai lėšų labdarai/paramai įvairiose pasaulio šalyse. Reikia pažymėti, kad dauguma apklausos dalyvių (88%) neturėjo nuomonės šiuo klausimu. Turėję nuomonę iš viso įvardijo 65 pavardes. Dažniausiai minimas G.Soros (2%), antra - M.Jackson (1%), trečias G.Bush (1%). G.Soros pavardę dažniau minėjo 30-49 m. gyventojai, turintys didžiausias pajamas, didmiesčių gyventojai.

Dauguma apklausos dalyvių teigiamai vertina labdaros/paramos davėjus. Palanki nuomonė apie verslo įmones (79%); visuomenines organizacijas/fondus (78%); privačius asmenis (80%).

Požiūris į paramos gavėjus mažiau palankus. Ypač tai pasakytina apie visuomenines organizacijas ir pan. Jas palankiai vertina mažiau nei du trečdaliai (64%) apklausos dalyvių. Kas dešimto apklausos dalyvio nuomonė apie labdaros/paramos gavėjas visuomenines organizacijas ir pan. yra nepalanki. Reikia taip pat pažymėti, kad dažniau nei kas penktas (22%) respondentas apie aptariamą kategoriją gavėjų apkritai neturėjo nuomonės. Septynių iš dešimties (70%) apklausos dalyvių nuomonė apie labdaros gavėjus-privačius asmenis yra palanki, mažiau nei kas dešimto (9%) – nepalanki, dažniau nei kas penktas (21%) neturėjo nuomonės šiuo klausimu.

Maždaug dviejų trečdalių respondentų manymu, visuomenės nuomonė apie labdaros/paramos gavėjus yra palanki. Tačiau tuo pačiu reikia pažymėti, kad dažniau nei kas trečias gyventojas neturėjo nuomonės aptariamu klausimu. Tik nežymi dalis apklausos dalyvių mano, kad visuomenės nuomonė apie labdaros/paramos gavėjus yra nepalanki. Tuo tarpu tik šiek tiek dažniau nei kas antras apklausos dalyvis mano, kad visuomenės nuomonė apie labdaros/paramos gavėjus yra palanki. O maždaug keturi iš dešimties apklausos dalyviai neturėjo nuomonės aptariamu klausimu. Dažniau nei kas dešimtas apklausos dalyvis mano, kad visuomenės nuomonė apie visuomenines organizacijas ir pan. labdaros/paramos gavėjas yra nepalanki. Maždaug kas dešimtas respondentas mano, kad visuomenė nepalankiai vertina ir labdaros/paramos gavėjus-privačius asmenis. Taigi reikia pažymėti, kad tarp visų vertinamų donorų ir recipientų kategorijų nepalankiausiai vertinamos visuomeninės organizacijos/fondai ir pan.

Lietuvos gyventojai blogai informuoti apie gyventojų pajamų mokesčio įstatymo pataisą, kuri suteikia galimybę nuolatiniais Lietuvos gyventojams nuo 2004 m. skirti iki 2 proc. pajamų mokesčio pagal Lietuvos Respublikos labdaros ir paramos įstatymą turintiems teisę gauti paramą. Net du trečdaliai 15 metų ir vyresnių Lietuvos gyventojų nieko nėra girdėję apie minėtą įstatymo pataisą.

Nepaisant informacijos stokos, respondentus prašėme įvertinti pajamų mokesčio įstatymo pataisos suteikiamą galimybę skirti savo lėšas labdarai/paramai. Keturi iš dešimties (39%) apklausos dalyvių mano, kad skirti dalį savo asmeninių pinigų kilniam tikslui yra puikus dalykas. Tai dažniau gyventojai, turintys aukštesnį socialinį (specialistai/vadovai, turintys aukštąjį išsimokslinimą) statusą. Dažniau nei kas ketvirtas (27%) yra priešingos nuomonės. Tai dažniau gyventojai, turintys žemesnį socialinį statusą (darbininkai/ūkininkai, bedarbiai). Dažniau nei kas trečias respondentas (35%) neturėjo nuomonės aptariamu klausimu. Reikia pažymėti, kad tai dažniau gyventojai, kuriems ši pataisa neaktuali (dažniau nei kas antras pensininkas).

Nuomonė dėl to, ar pataisa turės įtakos moralei aplinkai (atjautos skatinimui, žmonių suartėjimui) išsiskyrė. Trečdalis apklausos dalyvių pritaria šiai minčiai, trečdalis nepritaria. Trečdalis neturėjo nuomonės šiuo klausimu.

Daugiau nei pusė apklausos dalyvių (59%) sutinka, kad įstatymo pataisa rodo valdžios nesugebėjimą spręsti socialines, švietimo, kultūros, sveikatos apsaugos problemas, permetant dalį savo išipareigojimų ir atsakomybės privatiems asmenims. Su tuo nesutinka tik šiek tiek dažniau nei kas dešimtas (13%) apklausos dalyvis, dažniau nei kas ketvirtas (28%) - neturėjo nuomonės šiuo klausimu.

Dažniau nei kas antras apklausos dalyvis (56%) skeptiškai nusiteikęs aptariamoms įstatymo pataisos veiksmingumu, t.y. mano, kad ji realiai neveiks, kaip ir daugelis kitų, ir niekas negalės ja pasinaudoti. Kas dešimtas respondentas nepritaria tokiai nuomonei. Dažniau nei kas trečias neturėjo nuomonės šiuo klausimu.

Kas antras respondentas (49%) mano, kad procedūra bus per daug sudėtinga ir tai atbaidys žmones. Kas dešimtas respondentas (10%) yra priešingos nuomonės, keturi iš dešimties (41%) neturėjo nuomonės aptariamu klausimu.

Nors respondentai pakankamai skeptiškai vertina įstatymo pataisos teikiamas galimybes, tačiau tik kas dešimtas respondentas neskirtų savo 2 proc. pajamų mokesčio lėšų labdarai/paramai, kas ketvirtas - apie tokią galimybę dar negalvojo. Yra manančių, kad šie 2 proc. tai priverstinis išipareigojimas. Didesnė dalis (beveik du trečdaliai) respondentų skirtų pinigų labdarai/paramai. Tarp įvairių sričių ir socialinių grupių, kurias respondentai paremtų, dažniausiai buvo minima socialinė rūpyba, sveikatos apsauga, švietimas, mokslas ir neįgalieji.

Didesnė dalis apklausos dalyvių (70%) negalėjo įvardyti priežasčių ar motyvų, kurie lemia ketinimus paremti vieną ar kitą sritį. Turėję nuomonę aptariamam klausimui teigė, kad skirti pinigų labdarai/paramai sąlygoja šie dalykai: nepakankamas valstybės rūpestis minėtomis sritimis, nuolatinis pinigų trūkumo deklaravimas socialinėms, kultūros ir švietimo reikmėms bei galimos neigiamos socialinės pasekmės.

Dažniau nei kas antras apklausos dalyvis teigė, kad aptariama įstatymo pataisa turės įtakos labdaringos veiklos vystymuisi ir didesniai aktyvumui. Tačiau reikia pažymėti, kad tik nežymi dalis respondentų (2%) mano, kad įtaka bus labai didelė. Dažniau nei kas ketvirtas (28%) respondentas linkęs manyti, kad ji turės tik tam tikrą įtaką. Dažniau nei kas penktas apklausos dalyvis (22%) teigė, kad pataisa beveik neturės įtakos. Dažniau nei kas dešimtas apklausos dalyvis (11%) mano, kad įstatymo pataisa visiškai neturės įtakos aptariamo proceso vystymuisi. Skeptiškas požiūris labiau būdingas 30-49 m. gyventojams, nelietuvių tautybės respondentams, gyventojams, turintiems didesnes nei vidutinės pajamas, specialistams/vadovams. Kategoriška nuomonė labiau būdinga 30-49m. gyventojams, niekada nesilankantiems bažnyčioje, turintiems vidurinį išsimokslinimą, darbininkams/ūkininkams, bedarbiams. Dažniau nei kas trečias (36%) respondentas apskritai neturėjo nuomonės aptariamam klausimui. Tai dažniau moterys nei vyrai, jauniausi 15-29 m. gyventojai bei vyriausi 50 m. ir vyresni gyventojai, turintys mažiausias šeimos pajamas, kaimo, mažesnių miestų gyventojai, dažnai besilankantys bažnyčioje.

Socialinės rūpybos centrus, kaip potencialų informacijos šaltinį apie labdaros/paramos teikimą, minėjo didžiausias respondentų skaičius (65%). Dažniau nei keturi iš dešimties apklausos dalyvių mano, kad informacijos apie labdaros/paramos teikimą galima gauti iš televizijos, visuomeninių organizacijų ar seniūnijų. Kas trečias mano, kad rūpimos informacijos galima gauti spaudoje. Panašus skaičius respondentų – mano, kad parapijoje (bažnyčioje). Atitinkamai kas ketvirtas apklausos dalyvis minėjo asmeninius kontaktus, radiją bei įvairius renginius/akcijas, kas penktas - internetą. Rečiausiai minima reklama ir verslo įmonės.

Kas antras (49%) apklausos dalyvis, kilus informacijos dėl labdaros ar paramos poreikiui, pirmiausia kreiptųsi į socialinės rūpybos centrus. Aptariamą galimybę dažniau minėjo miestų gyventojai, 30-49 m. gyventojai. Antroje vietoje minimos seniūnijos (27%). Seniūnijose reikiamos informacijos dažniau ieškotų vyriausi 50 m. ir vyresni gyventojai, nelietuvių tautybės gyventojai, turintys žemesnį išsimokslinimą (nebaigtą vidurinį ar vidurinį), pensininkai, bedarbiai, turintys mažiausias pajamas, kaimo gyventojai. Kas penktas atitinkamai kreiptųsi informacijos į visuomenines organizacijas, fondus arba naudotųsi asmeniniais kontaktais. Į visuomenines organizacijas dažniau kreiptųsi jauniausi 15-29 metų gyventojai, turintys didžiausias pajamas, miestų gyventojai, lietuviai, turintys aukštąjį išsimokslinimą, specialistai/vadovai, studentai/moksleiviai. Asmeniniais kontaktais, taip pat dažniau pasinaudotų jauniausi 15-29 m. gyventojai, turintys didesnes pajamas, didmiesčių gyventojai, turintys aukštąjį išsimokslinimą, specialistai/vadovai, studentai/moksleiviai. Žiniasklaida, nors ir priskiriama prie pakankamai informatyvių šaltinių, tačiau, kilus būtinybei, į ją kreiptųsi tik nežymi dalis apklausos dalyvių, išskyrus televiziją, kurią minėjo santykinai daugiau respondentų (10%). Į televiziją labiau linkusios kreiptis moterys, mažesnių miestų gyventojai. Reikia pažymėti, kad internetas nors nežymiai, bet nukonkuruotų televiziją (11%). Interneto paslaugomis, kilus būtinybei, dažniau naudotųsi vyrai, jauniausi 15-29 m. gyventojai, turintys didžiausias pajamas, miestų gyventojai, turintys aukštąjį išsimokslinimą, specialistai/vadovai, studentai/moksleiviai. Nors beveik trečdalis respondentų minėjo parapiją (bažnyčią) kaip galimą informacijos šaltinį, tačiau tik rečiau nei kas dešimtas kreiptųsi informacijos būtent ten. Tai dažniau darytų moterys, vyriausi 50 m. ir vyresni gyventojai, turintys mažiausias pajamas, dažnai besilankantys bažnyčioje, turintys žemesnį išsimokslinimą.

INFORMACIJA APIE TYRIMĄ

Bendra Lietuvos ir Didžiosios Britanijos rinkos ir visuomenės nuomonės tyrimų kompanija “Baltijos tyrimai” birželio 27- liepos 7 d. atliko Lietuvos gyventojų apklausą apie filantropiją. Apklausa buvo atliekama kaip Nacionalinio Barometro tyrimo dalis. Iš viso apklausti 1003 – 15 metų ir vyresni Lietuvos gyventojai, 102 vietovėse. Tyrimo rezultatai atspindi 15 ir vyresnių Lietuvos gyventojų nuomonę pagal amžių, lytį, išsimokslinimą, gyvenvietės tipą, apskritį. Rezultatų paklaida tokio dydžio imčiai neviršija plus/minus 3 procentų.

Respondentų atranka: atsitiktinė.

Apklauso metodas: asmeninis interviu respondento namuose.

Patikrinimas: 10 proc. kiekvieno interviuierio užpildytų anketų tikrinama telefonu (esant galimybei) arba lankantis respondentų namuose.

Informacija apie respondentus (proc.)

<i>Lytis:</i>	
Vyras	46
Moteris	54
<i>Amžius:</i>	
15-29 m.	26
30-49 m.	36
50+	38
<i>Šeimos pajamos:</i>	
Iki 600 litų	32
601-1000 litų	31
1001-1600 litų	20
1601 ir daugiau litų	17
<i>Gyvenvietės tipas:</i>	
Didmiestis	44
Miestas	24
Kaimas	32
<i>Išsilavinimas:</i>	
Nebaigtas vidurinis	23
Vidurinis	53
Aukštasis	24
<i>Tautybė:</i>	
Lietuvis	86
Rusas	5
Lenkas	6
Kita	3
<i>Šeimyninė padėtis:</i>	
Nevedęs/netekėjusi	21
Vedęs/ištekėjusi	60
Išsiskyres/(usi)	8
Našlys (-ė)	11

<i>Užsiėmimas:</i>	
Darbininkas	21
Specialistas	20
Vadovas	4
Ūkininkas, žvejys	1
Pensininkas	24
Mokosi	12
Namų šeimininkė	4
Bedarbis	14
<i>Kokį tikėjimą išpažįstate:</i>	
Katalikų	84
Protestantų	1
Stačiatikių	4
Kitą	1
Jokio/netikintis	8
Neatsakė	2

TYRIMO REZULTATAI

LIETUVOS GYVENTOJŲ INFORMUOTUMAS APIE FILANTROPIJĄ

Šiame skyriuje trumpai apžvelgsime Lietuvos gyventojų informuotumą apie filantropiją.

Tyrimo rezultatai rodo, kad du trečdaliai (66%) 15+ metų Lietuvos gyventojų nieko nežino ir niekada nieko nėra girdėję apie filantropiją. Trečdalis (33%) gyventojų –atsakė teigiamai. 1 lentelėje apačioje pateikiama žinančių ir nieko nežinančių apie filantropiją charakteristika.

1 lentelė

(%)

Nieko nežinančių/negirdėjusių apie filantropiją charakteristika		Žinančių/girdėjusių apie filantropiją charakteristika	
Lytis:		Lytis:	
Vyrai	65	Vyrai	33
Moterys	66	Moterys	31
Amžius:		Amžius:	
15-29m.	67	15-29m.	31
30-49 m.	61	30-49 m.	36
50 m. ir vyresni	70	50 m. ir vyresni	29
Šeimos pajamos:		Šeimos pajamos:	
Iki 600 litų	82	Iki 600 litų	17
601-1000 litų	72	601-1000 litų	27
1001-1600 litų	53	1001-1600 litų	45
1601+	38	1601+	55
Gyvenvietės tipas		Gyvenvietės tipas	
Didmiestis:	52	Didmiestis:	45
Miestas	69	Miestas	29
Kaimas	83	Kaimas	16
Tautybė:		Tautybė:	
Lietuvis	66	Lietuvis	32
Kita	68	Kita	30
Lankymosi bažnyčioje/religiniuose susirinkimuose dažnumas:		Lankymosi bažnyčioje/religiniuose susirinkimuose dažnumas:	
Dažnai (nors kartą per mėn.)	74	Dažnai (nors kartą per mėn.)	26
Retai (kelis kartus per metus)	64	Retai (kelis kartus per metus)	33
Niekada	60	Niekada	38
Išsimokslinimas:		Išsimokslinimas:	
Nebaigtas vidurinis	92	Nebaigtas vidurinis	8
Vidurinis	70	Vidurinis	28
Aukštasis	34	Aukštasis	62
Užsiėmimas:		Užsiėmimas:	
Darbininkas/ūkininkas	67	Darbininkas/ūkininkas	31
Specialistas/vadovas	41	Specialistas/vadovas	54
Pensininkas (nedirbantis) /namų šeimininkė	77	Pensininkas (nedirbantis) /namų šeimininkė	23
Moksleivis/studentas	75	Moksleivis/studentas	24
Bedarbis	79	Bedarbis	19

Tarp nieko nežinančių ir negirdėjusių apie filantropiją dažniau jauniausi 15-29 metų gyventojai bei vyriausi 50 metų ir vyresni gyventojai, turintys mažiausias šeimos mėnesio pajamas, kaimo bei mažesnių miestų gyventojai, turintys žemesnį išsimokslinimą, pensininkai, studentai/moksleiviai, bedarbiai. Reikia pažymėti, kad beveik trys ketvirtadaliai (74%) Lietuvos gyventojų, dažnai besilankančių bažnyčioje, nieko nežino ir nieko nėra girdėję apie filantropiją.

Žinantys ar ką nors girdėję apie filantropiją, tai dažniau 30-49 metų gyventojai, turintys didesnes nei vidutines ir didžiausias šeimos pajamas, didmiesčių gyventojai, niekada nevaikštantys į bažnyčią ar religinius susirinkimus, turintys aukštąjį išsimokslinimą, specialistai/vadovai.

ASOCIACIJOS, SUSIJUSIOS SU ŽODŽIU “FILANTROPIJA”

Nepriklausomai nuo to, ar apklausos dalyviai informuoti ar neinformuoti apie filantropiją, tyrimo metu klausėme jų, kokios jiems kyla asociacijos išgirdus žodį “filantropija”.

Dažniau nei keturi iš dešimties (43%) apklausos dalyviai neturėjo nuomonės aptariamam klausimui. Tai dažniau vyriausi 50 m. ir vyresni gyventojai, turintys mažiausiais šeimos pajamas, kaimo gyventojai, nelietuvių tautybės respondentai.

Kas dešimtas apklausos dalyvis (10%) teigė, kad žodis “filantropija” jiems nekelia jokių asociacijų. Tai dažniau jauniausi 15-29 metų gyventojai, turintys mažesnes pajamas, miestų gyventojai. Lietuvių tautybės respondentai, dažnai besilankantys bažnyčioje.

Maždaug kas antram apklausos dalyviui (47%) žodis “filantropija” asocijuojasi su vienu ar kitu dalyku. Asociacijas sugrupavome pagal prasmę:

(proc. nuo visų respondentų, N=1003)

Artimos filantropijai asociacijos	%	Kitos	%	Neigiamos	%
Parama, rėmėjas, pagalba	9	Liga	5	Su kažkuo neigiamu, labai atgrasiai skamba	1
Kažkas su labdara susiję, labdarina veikla, labdara	7	Ką nors kolekcionuoti	2	Su valdžios žmonių negerais darbais	1
Gerai darbai	2	Su muzika, menu	1	Kažkokia baimė	0.2
Auka, aukojimas, pasiaukojimas	2	Pašto ženklų rinkimas	0.3	Abejingumas	0.2
Kai turtingas padeda vargšui	2	Kažkoks organizmas	0.2	Badas	0.2
Geranoriška, negražinama pagalba kitiems	2	Gėlė	0.2	Demagogas	0.1
Visuomeninė veikla	1	Pomėgis, hobis	0.2	Lėšų sukimas	0.1
Pagalba kūrėjams: menininkams, muzikantams, atlikėjams, talentingiems žmonėms	1	Žmonių ar žmonių grupių investavimo į kažką problemos	0.2	Žmogus nenori nieko daryti, tik gyventi kitų sąskaita	0.1
Turtingas žmogus, sotas, turtuolis	1	Patarimai	0.2	Apatija	0.1
Išsilavinęs žmogus	0.4	Gerovė	0.2	Miegalius	0.1
Žmogaus būdas, būdo savybės, gyvenimo būdas	0.4	Su senatve	0.2	Būdas praturtėti	0.1
Tarptautinės labdaros organizacijos	0.3	Kino filmas	0.2	Iškrypimas	0.1
Padėti sergantiems, ligoniams, nesveikiems žmonėms	0.2	Filantropai – tai žmonės, renkantys lėšas	0.2	Avantiūra	0.1
Pasaulinio garso muzikantų, mokslininkų asmeninės lėšos, neatlygintinai skiriamos įvairiems fondams	0.2	Parduotuvės pavadinimas, parduotuvė naminiams gyvūnams	0.2	Čia irgi yra interesų	0.1
Įstaigų, įmonių rėmimas	0.2	Kalbos, diskusijos ginčai	0.1	Su šnipais	0.1
G.Soros fondas, apmokantis aukštųjų mokyklų ir kt. sąskaitas už internetą	0.2	Tropikai, egzotika	0.1	Čia irgi yra korupcijos	0.1
Socialinių projektų finansavimas	0.2	Toks buvo žmogus Filantrop pavarde	0.1		
Daiktų surinkimas nepasiturintiems	0.2	Kilimas į aukštumas	0.1		
Anoniminė pagalba	0.1	Aviacija	0.1		
Globa	0.1	Kariaujančių šalių taikymas	0.1		

(lentelės tęsinys)

		Su žaidimais	0.1		
		Negalia	0.1		
		Tikėjimas	0.1		
		Kažkokia akcija	0.1		
		A.Čekuolis	0.1		
		Atleisti, atleidimas	0.1		

Asociacijos, siejamos su mokslu, mokslo sritim	%	Su moralinėm savybėm	%	“Lingvistinės”	%
Su gamta, gyvūnija, mokslas apie augalus	2	Nesavanaudiškumas, nesavanaudis	3	Kažkokia neaiški sąvoka	2
Filosofas, filosofija, filosofinė mintis, kryptis, mąstymo būdas	2	Geras žmogus, svajotojas, rūpestingas, dosnus	2	Naujas terminas	1
Su etnografija	1	Atjauta, užuojauta, supratingumas	1	Filo-meilė	1
Mokslas apie skraidančius objektus	0.2			Tarptautinis žodis ir tiek	1
Su mikroskopu	0.1				
Iškasenos, jų tyrinėjimas	0.1				
Mokslas apie žmogaus asmenybės pasikeitimus	0.1				

Kaip matyti, dominuoja asociacijos artimos filantropijos sąvokos apibrėžimui. Sąlyginai didžiausią svorį šių asociacijų grupėje turi asociacijos siejamos su parama, rėmimu, pagalba, labdaringa veikla, negražinama, geranoriška pagalba kitiems, visuomenine veikla. Šios grupės asociacijos labiau būdingos gyventojams, turintiems didesnes pajamas, didmiesčių gyventojams.

Reikia pažymėti, kad apklausos dalyviams filantropijos sąvoka asocijuojasi ir su G.Soros ir jo fondo veikla. Toks filantropijos sąvokos sinonimiškumas būdingas ir kitoms tiriamųjų grupėms (diskusinės grupės dalyviams, politikams).

Informacijos stoka apie filantropiją sąlygoja didelę grupę padrikų asociacijų visai arba tiesiogiai nesusijusių su filantropijos sąvoka (pomėgis, hobis, kolekcionavimas), metaforiškų (gerovė, gėlė) ir t.t.

Neigiamos asociacijos neturi didelio svorio, tačiau akivaizdu, kad jos siejamos su paramos subjektais, neigiamu požiūriu į prašytojus, gavėjus (miegalius, žmogus nenorintis nieko daryti, tik gyventi kitų sąskaita, būdas praturtėti) bei paties davimo proceso skaidrumu (čia irgi yra interesų, čia irgi yra korupcijos, su valdžios žmonių negerais darbais), ar tiesiog nemaloniu žodžio skambesiu (labai atgrasiai skamba). Šios asociacijos labiau būdingos kaimo gyventojams.

Asociacijos su moralinėm savybėm atspindi pagrindinius filantropinės veiklos stimulus (nesavanaudiškumą, atjautą, supratingumą, užuojautą, rūpestingumą). Su nesavanaudiškumu filantropiją vienodai sieja ir dažnai besilankantys bažnyčioje ir to nedarantys. Tuo tarpu su atjauta, supratingumu, rūpestingumu ir pan. filantropiją labiau sieja niekada nesilankantys bažnyčioje.

ASOCIACIJOS, SUSIJUSIOS SU ŽODŽIU “LABDARA”

Tyrimo metu respondentų prašėme pasakyti, su kuo jiems asocijuojasi žodis “labdara”. Kadangi žodis “labdara” dažnai girdimas, įprastas lietuviškoje terpėje, tik nežymi dalis respondentų (5%) negalėjo pasakyti, su kuo jiems asocijuojasi šis žodis. Tai dažniau vyrai, vyriausi 50 m. ir vyresni gyventojai, turintys mažiausias pajamas, kaimo gyventojai, nelietuvių tautybės respondentai. Ir vos 1% respondentų kategoriškai teigė - “nesukelia jokių asociacijų”.

Žodis “labdara” respondentams asocijuojasi su skirtingais dalykais. Asociacijas sugrupavome pagal prasmę.

(proc. nuo visų respondentų, N=1003)

Asociacijos tiesiogiai susijusius su labdara	%	Neigiamos asociacijos	%	Moralinės savybės, emocijos	%
Pagalba, pašalpa žmonėms, pagalba vargstantiems, neturtingiems, nuskriaustiems	36	Dėvėtų drabužių parduotuvės, pigūs rūbai, “skudurnai”, seni drabužiai iš Vakarų	12	Gerai darbai, geras darbas žmonių labui, reikia padėti	3
Duoti nemokamai, dykai, atiduoti, padovanoti	29	Įvairūs nereikalingi daiktai, jų dalinimas	5	Gerumas, geraširdiškumas, geranoriškumas	2
Parama (moralinė, psichologinė, finansinė)	13	Maisto produktai, vaisiai kurių pasibaigęs galiojimo terminas	1	Geras, gražus žodis	1
Parama iš užsienio (fondai, privatūs asmenys)	2	Skudurai, neturtas, vargas	1	Atjauta, užuojauta, gailestis	1
Auka, kažką paaukoti, aukojimas	2	Drabužių turgus	1	Pažeminimas	1
Turtingieji skiria pinigus labdaros fondams	1	Benamiai	1	Savanoriškas, nesavanaudiškas šelpimas	0.3
Medicininė įranga iš užsienio Lietuvai (užsienio lietuvių)	1	Ubagas vargšas	1	Liūdna, liūdesys, neveltis	0.2
Parama tikslingsiems renginiams, kilniam tikslui	1	Tiesiog neigiamos	1	Skausmingas žodis	0.1
Dalinai apmokamų prekių akcijos, gauti, pirkti pigiau už ačiū	1	Dalybos	1	Pyktis	0.1
Fondai (bendrai), labdaros organizacijos	0.3	Pas mus labdara pardavinėjama, o ne duodama, korupcija	1	Gėda	0.1
Turto atidavimas	0.2	Bedarbystė, nedarbas	0.4	Moralinė pareiga	0.1
Humanitarinė pagalba	0.1	Pinigų išmetimas, nežinant kur jie bus panaudoti	0.3		
Lėšų skyrimas iš pelno	0.1	“Podačka” –šalpa iš gailesčio	0.3		
Pokyliuose, baliuose turtuolių renkami pinigai	0.1	Reklama, pasireklamavimas	0.2		
Filantropijos sinonimas, tas pats, kas filantropija, tik lietuviškas žodis	0.3	Nevisavertiškumas	0.2		
		Gyvenimas blogėja	0.1		
		Žmogus nesugebantis spręsti savo problemų	0.1		
		Azija, Afrika	0.1		
		Tai pinigų plovimas	0.1		
		Puikavimasis prieš rinkimus	0.1		
		Prakaitas, prakaituoti drabužiai	0.1		
		Tinginiai, tinginystė	0.1		
		Noras išgarsėti	0.1		
		Dvokas	0.1		
		Skudurais norima padengti politikų padarytas klaidas	0.1		
		Kas geriausia gauna turtingieji	0.1		
		Naudoti automobiliai	0.1		

Asociacijos, susijusios su gavėjais		Asociacijos susijusios su davėjais		Kitos	
Vaikai, vaikų namai	1	Turtingų verslininkų ir politikų privilegija	1	Labdaros neturėtų būti	1
Pinigai vaikams	1	Aukštesnės klasės parama žemesnei klasei	0.4	Išsigelbėjimo šaltinis Lietuvai	1
Neįgalieji	1	“Bėdų turgus”	0.1	Be labdaros sunku būtų gyventi	0.4
Pagalba ligoniams, pagalba sergantiems sunkiomis retomis ligomis	0.3	Prezidentinės labdaros fondas	0.1	Vargšų tauta, valstybės skurdas, neįgalumas	0.3
Pagalba mokslui ir kultūrai	0.3	Su A.Adamkiene	0.1	Žmogus turi užsidirbti	0.2
Parama neturtingoms valstybėms	0.3			Bažnyčia	0.1
Padėti nukentėjusiems nuo stichinių nelaimių	0.3			Karas	0.1
Senukai	0.2			Sandėliai	0.1
Kultūros rėmimas	0.1			Tas pats, kas išmalda	0.1
Daugiavaikių šeimų rėmimas	1			10 lt valdovų rūmų atstatymui	0.1
Labdaringos valgyklos benamiams elgetoms ir kt. socialiai remtiniams	0.2				

Kaip matyti, žodis “labdara” asocijuojasi su pagalba, parama, aukojimu, neatlygintinu davimu, savanoriškumu, kažko atidavimu. Būtent šios asociacijos turi didžiausią svorį šioje asociacijų grupėje. Jos labai artimos, sinonimiškos filantropijos suvokimui. Taigi galima teigti, kad daugiau nei trečdalis Lietuvos gyventojų “teisingai” suvokia labdaros fenomeno prasmę.

Lyginant su filantropija, mažiau ir padrikų asociacijų. Tačiau reikia pažymėti, kad žodis “labdara”, skirtingai nei žodis “filantropija”, apklausos dalyviams daugiau siejasi su neigiamais dalykais. Tai rodo dominuojanti neigiamų asociacijų grupė. Ko gero stipriausiai su labdara susijusį negatyvumą atspindi šios asociacijos: “skudurnai”, dėvėti drabužiai, seni drabužiai, seni automobiliai, pasenę maisto produktai, “podačka”. Taip pat ir asociacijos, susijusios su labdaringos veiklos tikslingumo, skaidrumo, motyvacijos kvestionavimu (labdara parduodama, pinigų išmetimas, noras išgarsėti, pasireklamavimas, korupcija, dalybos, puikavimasis prieš rinkimus, pinigų plovimas).

Metaforiškos: dvokas, prakaitas, prakaituoti drabužiai, Afrika, Azija, ubagas, vargšas. Priežastinės: nevisavertiškumas, tinginystė, nesugebėjimas spręsti savo problemų. Šios asociacijų grupės taip pat rodo negatyvų požiūrį tiek į davėjus, tiek ir į gavėjus.

Asociacijos, susijusios su moralinėm savybėm, identiška filantropijai, atspindi labdaringos veiklos stimulus (geranoriškumas, gerumas, atjauta, gailestis).

Emocine prasme labdara taip pat turi daugiau neigiamą atspalvį, siejama su gėda, pykčiu, pažeminimu, neviltimi.

Asociacijos su gavėjais rodo, kad labdara daugiau siejama su labiausiai socialiai pažeidžiamomis socialinėmis grupėmis (vaikai, senukai, neįgalieji, sergantys sunkiomis, retomis ligomis) ar stichinių nelaimių aukomis. Sąlyginai mažiau siejama su pozityviais dalykais, turinčiais grįžtamąjį ryšį (kultūra, mokslas, menas) ir pan.

Asociacijos su davėjais daugiau neutralios (turtingųjų privilegija), metaforiškos (“Bėdų turgus”) arba konkrečios (A.Adamkienė, prezidentinės labdaros fondas).

ASOCIACIJOS, SUSIJUSIOS SU ŽODŽIU “PARAMA”

Tyrimo metu respondentų prašėme pasakyti, su kuo jiems asocijuojasi žodis “parama”. Tik šiek tiek mažiau nei kas dešimtas respondentas (8%) neturėjo nuomonės šiuo klausimu. Tai vėl gi vyriausi 50 m. ir vyresni gyventojai, turintys mažesnes pajamas, kaimo gyventojai, nelietuvių tautybės respondentai, dažnai besilankantys bažnyčioje. Žodis “parama” nesukėlė jokių asociacijų vos 1% respondentų.

Žodis “parama” respondentams asocijuojasi su skirtingais dalykais. Asociacijas sugrupavome pagal prasmę.

(proc. nuo visų respondentų, N=1003)

Asociacijos tiesiogiai susijusios su parama	%	Neigiamos asociacijos	%	Moralinės savybės ir emocijos	
Paremti finansiškai, momentinė pagalba pinigais, padėti tam kartui	25	Nemokami pietūs, maisto talonai	1	Noras padėti, gera valia, supratimas	10
Įvairūs renginiai, akcijos, koncertų rėmėjai	4	Parėmimas drabužiais, naudotų drabužių atidavimas, nereikalingų daiktų	1	Atjauta bėdai ištikus, užuojauta	1
Labdara, labdaros fondai	2	Elgeta, ubagas, vargšas	1	Geras žodis	1
Duoti kažką veltui, nieko už tai neprašant	2	Duodam bet ne už ačiū, pagalba susijusi su savo interesais, nauda	1	Liūdnos asociacijos	0.4
Konkreči pagalba, konkrečiam tikslui, žmogui, sumanymui, sričiai, projektų rėmimas	3	Kaimas. žemdirbiai	0.4	Širdies sopulys	0.3
Pašalpa (bendrai)	1	Valdžia remia tik turtingą	0.4	Nuoširdumas	0.2
Paramos fondai, tiksliniai fondai	1	Pigūs rūbai	0.3	Pareiga	0.2
Varžybos, sportininkai, sporto renginiai	1	Asociali šeima	0.2	Gerumas, žmogiškumas	0.2
Geriems tikslams, veiklai kokiai	1	Bedarbystė	0.2	Liūdesys, silpnumas	0.1
Gera veikla, kilnus poelgis, gera daryti kitiems	0.4	Tolygu elgetavimui	0.2	Rūpestis visuomene, gerovės kėlimu	0.1
Aukoti	0.4	Teikiama ne pagal paskirtį	0.1	Džiaugsmas	0.1
Atiduoti ką nors silpnesniam	0.4	Norint išsireklamuoti	0.1	Gailestis	0.1
Stažuočių rėmimas	0.3			Dėkingumas	0.1
Dovanos, dovanojimas	0.2			Malonu, kai esi neužmirštas	0.1

Asociacijos tiesiogiai susijusios su gavėjais	%	Asociacijos tiesiogiai susijusios su davėjais	%	Kitos	%
Sušelpiti skurstančius, padėti skurstantiems	20	Remia turtingi, tai jų privilegija	1	Palaikymas moraliai, psichologiškai	5
Žmonės įvaryti į kampa	5	TV laidų rėmėjai	1	Galėjimas pasidalinti su kitu	2
Vaikų namai	4	Rėmėjai verslininkai	1	Kai remia valdžia įstaigas, organizacijas	2
Neįgaliųjų asociacijos, neįgalieji	2	Bėdų turgus	0.3	Pagalba verslui vystyti, imonei gamyklai, juridiniam asmeniui	1
Studentų rėmimas, padėti moksle, moksleiviams	2	Užsienio lietuviai	0.1	Socialinės pašalpos, pašalpa	1
Fiziniam asmenims, žmonėms	1	Gerųjų Samariečių draugija	0.1	Artimųjų rėmimas, tėvai vaikus, pensininkai vaikus	1
Ligonius remti, pinigai operacijai	1	Kitos valstybės pagalba	0.1	Ramstis	0.4
Pagalba gabiems, versliams, pasiaukojantiems	1	A.Mamontovas	0.1	Reikalinga veikla	0.3
Remti jaunas, daugiavaikes šeimas, moteris	1			Ką nors paskolinti, paskola, kreditas	0.3
Modernizuoti gydymo įstaigas, remti ligonines, mediciną	0.4			Užmirštas žodis	0.3
Seneliai, vieniši	0.4			Atsitikus nelaimei paremia kaimynai, savivaldybės	0.3
Meno rėmimas, jauniems menininkams	0.3			Norint gauti paramą, reikia parodyti, ar ji reikalinga	0.3
Kultūrai	0.3			Internetas	0.3
Pensininkams	0.2			Norma	0.2
Globos namai	0.2			Filantropija	0.1
Švietimui, mokykloms	0.2			Visuomenės tradicijos	0.1
Jaunimui	0.1			Visuomenė reikalauja pagalbos, valstybė - negali padėti	0.1
				Racionalumas	0.1

Asociacijas, tiesiogiai susijusias su parama, galima pavadinti asociacijom-apibrėžimais (paremti finansiškai, momentinė, neatlygintina parama, dovanojimas, konkreti pagalba, konkrečiam tikslui, žmogui). Skirtingai nei labdara, parama labiau siejama su tikslingumu (stažuočių rėmimas, sporto varžybos, koncertų rėmimas ir pan.) nei tam tikru chaotiškumu (kažkam - nekonkretizuojant). Labiau pabrėžiama piniginė, o ne daiktinė rėmimo išraiška. Pagrindinis akcentas – paramos momentiškas.

Skirtingai nei labdaros atveju, žymiai mažiau neigiamų asociacijų. Jos mažiau “piktos” (asociali šeima, bedarbystė, pigūs rūbai). Minimas, tačiau stipriai nepabrėžiamas veiklos savanaudiškumas (norint išsireklamuoti, pagalba susijusi su savo interesais, nauda).

Moraliniai aspektai siejami tiek su gera valia, atjauta, gerumu, tiek ir su pareigos jausmu, rūpesčiu visuomene, jos gerovės kėlimu.

Skirtingai nei žodis “labdara”, žodis “parama” respondentams nekelia neigiamų emocijų. Daugiau siejamas su liūdesiu, gailesčiu.

Nors asociacijų grupėje, tiesiogiai susijusioje su paramos gavėjais, labiau dominuoja asociacija su skurstančiais, tačiau ne mažiau svarbus ir paramos siejimas su jaunais, gabiais, versliais, pasiaukojančiais. Diskusinės grupės dalyviai šią gavėjų kategoriją apibūdino kaip pozityvą, garantuojantį solidžią gražą visuomenei ateityje, nebūtinai materialinę.

Asociacijos, tiesiogiai susijusios su gavėjais, daugiau neutralios (rėmėjai verslininkai, TV laidų rėmėjai, užsienio lietuviai ir pan.) arba metaforiškos (“Bėdų turgus”, “Gerųjų Samariečių draugija”).

Kitos asociacijos arba padrikos asociacijos rodo tam tikrą paramos suvokimo prieštarumą, t.y. į vieną suplakami keli dalykai – valstybės parama (socialinės pašalpos, kreditai), juridinių ar privačių asmenų parama konkrečioms gyventojų grupėms, projektams ar organizacijoms bei asmeniniai-šeiminiai santykiai (artimųjų rėmimas: tėvai vaikus, pensininkai vaikus). Dalį asociacijų galima pavadinti “lozunginėmis”: “reikalinga veikla”, “užmirštas žodis”.

ASOCIACIJOS, SUSIJUSIOS SU ŽODŽIU “IŠMALDA”

Tyrimo metu respondentų prašėme pasakyti, su kuo jiems asocijuojasi žodis “išmalda”. Tik šiek tiek mažiau nei kas dešimtas respondentas (7%) neturėjo nuomonės šiuo klausimu. Tai dažniau jauniausi 15-29 m. respondentai ir vyriausi 50 m. ir vyresni, turintys mažiausias pajamas, kaimo gyventojai. Reikia pažymėti, kad nei vienas respondentas neatsakė – “nesukelia jokių asociacijų”.

Žodis “išmalda” respondentams asocijuojasi su skirtingais dalykais. Asociacijas sugrupavome pagal prasmę.

(proc. nuo visų respondentų, N=1003)

Asociacijos, tiesiogiai susijusios su išmalda	%	Neigiamos	%	Emocinės (neigiamos)	%
Kai žmogus prašo, prašyti, prašytojai gatvėse	15	Elgetos, ubagai vargšai, girtos senės prie Aušros vartų	14	Pagalbos šauksmas, paskutinė viltis	19
Tikėtis, kad kažką gausi	8	Sėdi gatvėje, eina gatve, viešuose vietose	4	Beviltiška žmogaus padėtis, beviltiškai nuskriausto	10
Delnas, atkištas delnas, ištiesta ranka	4	Benamiai (suaukę, vaikai)	4	Žeminantis dalykas, pažeminimas, žeminimasis	5
Maistui, maisto prašymas	3	Gatvės “dėžutės” su pinigais	3	Alkis, badas	2
Maldavimas atsiklaupus	2	Skurstantys vaikai	2	Siaubingiausia šalies gėda	1
Pagalba blogai gyvenantiems, skurstantiems	2	Senukai, senutės gatvėse	2	Nesugebėjimas pasirūpinti savimi-baisi nelaimė	1
Duoti ką nors elgetoms	1	Keletas centų gal tariamam elgetai, apgavystė, apgaulė, piktnaudžiavimas	1	Blogos mintys, blogas, negeras žodis	1
Auka, aukotis žmogui	1	Alkoholikai, prasigėrę	1	Vargas	1
Smulkus šelpimas, trumpalaikis šelpimas	1	Tinginys, tinginystė	1	Baisu, baisiau už karą	1
Parama daiktai, pinigais elgetoms, materialinė pagalba		Gatvių vaikai, vaikai prašantys pinigų	1	Nešvara	1
Duoda pinigų	1	Invalidai, neįgalieji	1	Nuosmukis - žlugimas	0.4
Materialinė pagalba nusivylusiam gyvenimu	0.3	Bedarbiai	1	Nemaloni saviijauta, jausmas	0.3
Gyvenimo būdo pasirinkimas, pragyvenimo šaltinis	0.2	Kai vaikšto po namus	0.4	Gėda dėl Tėvynės	0.2
Vargšų duona, profesija	0.2	Trūksta degtinei, butelis	0.3		
Rėmimas	0.2	Narkomanai prašantys narkotikams	0.3		
		Asocialios šeimos	0.3		
		Reikalavimas padėti materialiai	0.3		
		Baisus jaunimas	0.3		
		Pabėgėliai	0.3		
		Mirštantys gatvėje, mirtis	0.1		
		Eilė prie labdaros	0.1		
		Čigonų būrys	0.1		

Moralinės	%	Kitos	%	Metaforiškos	%
Gailestis, užuojauta	3	Visiems taip gali atsitikti	1	Duona	0.3
Reikia kitam žmogui padėti	1	Dideli miestai, miestuose	1	Druska	0.1
Neturtingas – nelaimingas	0.4	Politikų veiklos rezultatas, valstybės aplaidumo, nedorumo rezultatas	1	Šaltis	0.1
		Bėda žmogui, nelaimė	1		
		Kelias prie bažnyčios	0.4		
		Socialinė nelygybė	0.4		
		Greit išmaldos prašys dauguma Lietuvos žmonių, tokių daugėja	0.3		
		Žmogui reikia padėti taip, kad neprašytų	0.3		
		Prezidento gėda	0.1		
		Po karo	0.1		
		Pašalpa iš socialinės rūpybos	0.1		
		Šiuo metu natūralus dalykas	0.1		

Išmalda apklausos dalyviams pirmiausia asocijuojasi su prašytojais, maldavimu ir atkištu delnu. Yra apibrėžiama kaip smulkus šelpimas, dažniausiai pinigais. Dalies respondentų manymu, kai kam tai gyvenimo būdas, profesija.

Išmalda stipriausiai siejama su negatyvumu. Lyginant su labdara ar parama, neigiamos asociacijos siejamos su išmalda yra itin stiprios, “pikčiausios” (girtos senės prie “Aušros vartų”, gatvės “dėžutės” su pinigais, keletas centų gal tariamam elgetai, apgavystė, piktnaudžiavimas) ir pan. Prašantys išmaldos dažniau asocijuojasi su visiškai asocialiais asmenimis: alkoholikai, narkomanais, benamiais, rečiau su pažeidžiamomis visuomenės grupėmis (vaikais, senais žmonėmis, neįgaliaisiais).

Neigiamos emocinės asociacijos dažniau siejamos su prašančiojo nusižeminimu. Arba metaforiškos: “šaltis”, “vargas”, “alkis”, “badas” taip pat atspindinčios beviltišką prašančiojo padėtį.

Teigiamos emocinės asociacijos siejamos su užjauta, prašančiojo padėties suvokimu.

Jei paramos ar labdaros stimulu yra geranoriškumas, atjauta, nuoširdumas, savanoriškumas, tai išmaldos davimas dažniau siejamas su bloga savijauta ar jausmu, kuris kyla pamačius prašantį, prievartavimu, reikalavimu duoti, noru greičiau juo atsikratyti.

Kitos asociacijos rodo, kad išmalda laikoma politikų veiklos rezultatu, labiau būdinga dideliems miestams, yra socialinės nelygybės išraiška. Tai reikškinys turintis tendenciją didėti.

POŽIŪRIS Į LABDARINGĄ VEIKLĄ/PARAMOS TEIKIMĄ

Šiame skyriuje apžvelgsime gyventojų požiūrį į labdaringos veiklos/paramos teikimo moralinius, socialinius-visuomeninius bei politinius aspektus.

2 lentelė

Socialinių-visuomeninių labdaros/paramos teikimo aspektų vertinimas:

(%)

	Visiškai sutinku	Greičiau sutinku	Greičiau nesutinku	Visiškai nesutinku	N/N
Trumpalaikė parama pinigais ar kitomis materialinėmis vertybėmis (drabužiai, darbo įrankiai ir pan.) slopina iniciatyvą, neskatina žmonių patiems ieškoti būdų, kaip spręsti savo problemas	10	34	37	1	17
Žmogus įpratęs prašyti ir gauti neatlygintą paramą galų gale tampa visiškai priklausomas nuo davėjų	1	42	26	6	24
Lietuvoje yra socialinių grupių, kurios neišgyventų be rėmėjų paramos	33	51	6	1	9
Labdara - tai galimybė žmogui "atsistoti ant kojų"	13	43	30	6	8
Labdara/parama suteikia galimybę įgyvendinti neįprastus, originalius, novatoriškus projektus, kurie nėra remiami iš valstybės biudžeto	22	49	7	2	20

Absoliuti gyventojų dauguma (84%) mano, kad Lietuvoje yra socialinių grupių, kurios neišgyventų be rėmėjų paramos.

Nuomonė dėl trumpalaikės paramos pinigais ar kitomis materialinėmis vertybėmis daromos įtakos paramos gavėjams pasidalijo per pusę. Maždaug keturi iš dešimties (44%) apklausos dalyvių mano, kad tokia trumpalaikė parama slopina žmonių iniciatyvą ir neskatina ieškoti būdų, kaip spręsti savo problemas. Šiam teiginiui dažniau pritaria vyrai, jauniausi 15-29 m. respondentai, gyventojai turintys didžiausias pajamas, didmiesčių gyventojai, dažniau nei kas antras (52%) apklausos dalyvis, turintis aukštąjį išsimokslinimą, kas antras specialistas/vadovas, toks pats skaičius studentų/moksleivių. Tokiai nuostatai pritaria ir daugiau nei keturi iš dešimties (46%) bedarbiai.

Panašus skaičius respondentų (48%) nesutinka su minėtu teiginiu. Tai dažniau moterys, vyriausi 50 m. ir vyresni gyventojai, gyventojai turintys mažiausias bei didesnes nei vidutines pajamas, kaimo ir mažesnių miestų gyventojai, darbininkai/ūkininkai, pensininkai/namų šeimininkės. Maždaug kas dešimtas respondentas (8%) neturėjo nuomonės šiuo klausimu.

Beveik du trečdaliai apklausos dalyvių (59%) mano, kad žmogus įpratęs prašyti ir gauti neatlygintą paramą galų gale tampa visiškai priklausomas nuo davėjų. Šiai nuomonei pritaria vienodas vyrų ir moterų skaičius (atitinkamai po 60%), daugiau nei du trečdaliai jauniausių (67%) 15-29 m. ir beveik du trečdaliai (62%) 30-49 m. gyventojų, net trys ketvirtadaliai (75%) gyventojų turinčių didžiausias pajamas ir du trečdaliai (65%) didmiesčių gyventojų, beveik du trečdaliai (61%) nelinkusių skirti pinigų labdarai. Tokiom galimom rėmimo pasekmėm nepitaria trečdalis apklausos dalyvių. Tai dažniau vyriausi 50m. ir vyresni gyventojai, turintys mažiausias pajamas, kaimo ir mažesnių miestų gyventojai. Maždaug kas dešimtas respondentas (9%) neturėjo nuomonės šiuo klausimu.

Dažniau bei kas antras (56%) respondentas pritaria teiginiui, kad labdara - tai galimybė žmogui “atsistoti ant kojų”. Tačiau reikia pažymėti, kad tuo tvirtai įsitikinęs tik šiek tiek dažniau nei kas dešimtas (13%) apklauso dalyvis. Tai dažniau vyriausi 50m. ir vyresni gyventojai, turintys mažesnes pajamas, žemesnį išsimokslinimą (nebaigtą ar vidurinį), darbininkai/ūkininkai, bedarbiai, didmiesčių gyventojai, linkę skirti pinigus labdarai.

Dažniau nei kas trečias (37%) apklauso dalyvis mano, kad labdara negali radikaliai pakeisti žmogaus gyvenimą. Tai dažniau pabrėžia moterys, 30-49 m. gyventojai, turintys vidutines pajamas, turintys aukštąjį išsimokslinimą, specialistai, kaimo gyventojai, nelinkę skirti pinigų labdarai. Maždaug kas dešimtas respondentas (9%) neturėjo nuomonės šuo klausimu.

Beveik trys ketvirtadaliai (71%) apklauso dalyvių sutinka, kad labdara/parama suteikia galimybę įgyvendinti originalius, novatoriškus projektus, kurie nėra remiami iš valstybės biudžeto. Tokiai nuostatai dažniau pritaria jauniausi 15-29 m. ir 30-49 m. gyventojai, turintys didžiausias pajamas, didmiesčių gyventojai, turintys aukštąjį išsimokslinimą, specialistai/vadovai, studentai/moksleiviai, linkę skirti pinigų labdarai. Nepitaria šiai minčiai beveik kas dešimtas (9%) respondentas. Ypač tai pabrėžė nelinkę skirti pinigų labdarai. Kas penktas (20%) respondentas neturėjo nuomonės šiuo klausimu. Tai dažniau vyriausi gyventojai, turintys žemesnį išsimokslinimą, pensininkai, bedarbiai.

Apibendrinant reikia pažymėti, kad apklauso dalyvių manymu, labdaros/paramos teikimas yra viena iš visuomeninio gyvenimo formų, dalies valstybės socialinių funkcijų perėmimas, turint galvoje davėjus. Įtaka gavėjams, apklauso dalyvių nuomone, gali būti dvejopa – motyvuojanti arba slopinanti.

3 lentelė

Moralinių labdaros/paramos teikimo aspektų vertinimas (%)

	Visiškai sutinku	Greičiau sutinku	Greičiau nesutinku	Visiškai nesutinku	N/N
Labdaros gavimas žemina žmones	10	29	41	12	8
Tarp turtingų žmonių visada atsiras norinčių padėti tiems, kuriems nepasisekė gyvenime	18	53	17	3	9
Labdara/parama dažniausiai nepasiekia tų, kuriems jos reikia	24	52	13	1	10
Turtingi žmonės jaučia kaltės jausmą dėl to, kad jiems labiau pasisekė gyvenime ir tai skatina juos atiduoti dalį lėšų labdarai ar paramai	3	22	38	18	19
Lietuvoje yra socialinių grupių, kurios neteisėtai naudojami labdaros/paramos davėjų geranoriškumu	24	49	8	1	18
Žmonės uždirbę didelį turtą savo sunkiu darbu gali rinktis, ar dalį jo atiduoti labdarai, ar ne	37	49	6	1	7
Turtingi žmonės tiesiog privalo duoti labdarą ar teikti paramą	9	24	36	16	15

Dažniau nei kas antras apklauso dalyvis (53%) mano, kad labdaros gavimas nėra žeminantis dalykas. Labiau nei kiti tai pabrėžė turintys mažiausias pajamas, mažesnių miestų gyventojai, turintys žemesnį išsimokslinimą, skirtingą socialinį statusą (darbininkai, specialistai, besimokantys, bedarbiai), linkę duoti labdarą, nieko negirdėję/nežinantys apie filantropiją. Žinančių/girdėjusių apie filantropiją nuomonė pasidalijo per pusę: vieni sutinka, kad tai žeminantis dalykas, kiti ne - (maždaug kas antras).

Keturi iš dešimties (40%) apklauso dalyviai yra priešingos nuomonės. Tai dažniau gyventojai turintys didžiausias pajamas, turintys aukštąjį išsimokslinimą, gyvenantys didmiesčiuose, nelinkę duoti labdaros. Maždaug kas dešimtas (8%) neturėjo nuomonės šiuo klausimu.

Reikia pažymėti, kad respondentai abejoja tiek davėjų, tiek gavėjų sąžiningumu ir pačios veiklos skaidrumu. Daugiau nei trys ketvirtadaliai (76%) apklausos dalyvių mano, kad labdara/parama dažniausiai nepasiekia tų, kuriems jos reikia. Beveik toks pats skaičius (72%) abejoja kai kurių gavėjų labdaros/paramos naudojimosi teisėtumu. Reikia pažymėti, kad linkusių ir nelinkusių duoti labdarą nuomonė dėl gavėjų sąžiningumo skiriasi. Nelinkę duoti labdaros dažniau nesutinka su teiginiu, kad Lietuvoje yra žmonių, kurie neteisėtai naudojami labdaros/paramos davėjų geranoriškumu. Girdėję/žinantys apie filantropiją dažniau nei nežinantys abejoja gavėjų sąžiningumu.

Maždaug trys ketvirtadaliai apklausos dalyvių (71%) neabejoja turtingų žmonių motyvuotumu padėti tiems, kuriems nepasisekė. Tokia nuostata ypač būdinga girdėjusiems/žinantiems apie filantropiją. Linkusių ir nelinkusių duoti labdarą nuomonės šiuo požiūriu skiriasi. Nelinkę duoti labdaros dažniau abejoja tuo, kad tarp turtingų visada atsiras žmonių, norinčių padėti tiems, kuriems nepasisekė nei linkę tai daryti. Tuo pačiu metu dauguma apklausos dalyvių (80%) mano, kad dalies savo sunkiu darbu uždirbtų pinigų skyrimas labdarai tai laisvo pasirinkimo reikalas. Tai pabrėžia absoliuti dauguma girdėjusių/žinančių apie filantropiją, nelinkusių duoti labdaros.

Dažniau nei kas antras apklausos dalyvis (56%) nesutinka su tuo, kad kaltės jausmas dėl to, kad jiems gyvenime labiau pasisekė nei kitiems gali motyvuoti atiduoti dalį lėšų labdarai ar paramai. Tai dažniau pabrėžė jauniausi 15-29 m. ir 30-49 m. respondentai, turintys didesnes pajamas, aukštąjį išsimokslinimą, aukštesnį socialinį statusą (specialistai, vadovai), didmiesčių ir kaimų gyventojai, retai besilankantys bažnyčioje, girdėję/žinantys apie filantropiją.

Kas ketvirtas (25%) apklausos dalyvis mano, kad kaltės jausmas gali motyvuoti atiduoti dalį lėšų labdarai/paramai. Tai dažniau vyrai, gyventojai turintys mažiausias pajamas, mažų miestelių gyventojai, besilankantys bažnyčioje, nelietuvių tautybės gyventojai.

4 lentelė

Politinių labdaros paramos teikimo aspektų vertinimas
(%)

	Visiškai sutinku	Greičiau sutinku	Greičiau nesutinku	Visiškai nesutinku	N/N
Labdara – tai pinigų plovimo būdas	10	29	27	6	28
Valdžia, siekianti maksimalios kontrolės visoms gyvenimo sritims yra pagrindinis labdaringos veiklos vystymosi stabdys	13	37	18	2	30

Nuomonės dėl labdaros proceso skaidrumo pasidalijo. Dažniau nei kas trečias apklausos dalyvis (39%) sutinka su teiginiu, kad labdara - tai pinigų plovimo būdas. Šiam teiginiui ypatingai pritaria nelinkę duoti labdaros (kas antras), žinantys arba girdėję apie filantropiją (kas antras). Kas trečias (33%) – yra priešingos nuomonės. Dažniau nei kas ketvirtas (28%) respondentas neturėjo nuomonės šiuo klausimu.

Dažniau nei kas antras (56%) apklausos dalyvis sutinka, kad valdžios siekimas maksimaliai kontroliuoti visas gyvenimo sritis yra ir pagrindinis labdaringos veiklos vystymosi stabdys. Tai ypač pabrėžė vyrai, 30-49 m. gyventojai, turintys didžiausias pajamas, turintys aukštąjį išsimokslinimą, aukštesnį socialinį statusą (specialistai/vadovai), žinantys arba girdėję apie filantropiją (dažniau nei kas antras).

MOTYVACIJOS “MECHANIZMAI”

Šiame skyriuje aptarsime įvairių motyvų svarbą labdarinei veiklai/paramos teikimui, gyventojų ketinimus skirti dalį savo lėšų labdarai/paramai bei priežastis, kurios skatina tai daryti ar nedaryti.

Tyrimo metu respondentams pateikėme 15 motyvų ir prašėme įvertinti, kiek kiekvienas iš jų skatina organizacijas ar privačius asmenis užsiimti labdaringa veikla/paramos teikimu. Informacija pateikiama 5 lentelėje apačioje:

Labdaros/paramos motyvų svarbos vertinimas

5 lentelė

Vidurkiai (visi respondentai)

1. Geranoriškumas (noras padėti), atjauta	6.54
2. Finansiniai motyvai (mokesčių lengvatos)	6.03
3. Privati, savanoriška iniciatyva, vidinis poreikis	6.02
4. Moralinė pareiga	5.98
5. Politiniai motyvai	5.88
6. Moralinis pasitenkinimas	5.82
7. Noras išgarsėti, savireklama, dėmesio siekimas	5.76
8. Skaudi asmeninė patirtis	5.69
9. Būdas atsikratyti nereikalingais daiktais	5.63
10. Religiniai motyvai	5.58
11. Remti madinga	5.22
12. Ilgalaikė visuomeninė nauda	5.08
13. Rūpestis visuomenės gerovės kėlimu	4.86
14. Visuomenės tradicija	4.64
15. Kaltės jausmas	4.09

(vertinimų vidurkiai 9 balų skalėje, kur 1 reiškia – “visiškai neskatina”, o 9 – “labai skatina”)

Kaip matyti, apklausos dalyvių manymu, organizacijas ar privačius asmenis užsiimti labdaringa veikla ar paramos teikimu labiausiai skatina geranoriškumas, finansiniai motyvai bei privati iniciatyva. Sąlyginai mažiausiai: rūpestis visuomenės gerovės kėlimu, visuomeninė tradicija bei kaltės jausmas.

Reikia pažymėti, kad požiūrio į labdaros/paramos motyvaciją skirtumus sąlygoja respondentų socialinės-demografinės charakteristikos.

Labdaros/paramos motyvų svarbos vertinimas

6 lentelė

(vidurkiai -pagal lytį)

	Lytis		Amžius		
	Vyras	Moteris	15-29	30-49	50+
1. Geranoriškumas (noras padėti), atjauta	6.36	6.69	6.31	6.57	6.57
2. Finansiniai motyvai (mokesčių lengvatos)	6.22	5.87	6.03	6.13	5.93
3. Privati, savanoriška iniciatyva, vidinis poreikis	5.74	6.27	5.82	6.07	6.13
4. Moralinė pareiga	5.78	6.14	5.64	5.96	6.25
5. Politiniai motyvai	6.09	5.70	6.07	5.92	5.71
6. Moralinis pasitenkinimas	5.69	5.94	5.64	5.95	5.84
7. Noras išgarsėti, savireklama, dėmesio siekimas	6.01	5.55	6.06	5.93	5.37
8. Skaudi asmeninė patirtis	5.55	5.81	5.59	5.62	5.83
9. Būdas atsikratyti nereikalingais daiktais	5.81	5.47	5.56	5.57	5.73
10. Religiniai motyvai	5.52	5.64	5.47	5.58	5.67
11. Remti madinga	5.30	5.16	5.29	5.29	5.11
12. Ilgalaikė visuomeninė nauda	5.14	5.03	5.10	5.07	5.07
13. Rūpestis visuomenės gerovės kėlimu	4.76	4.95	4.87	4.64	5.04
14. Visuomenės tradicija	4.64	4.65	4.78	4.55	4.64
15. Kaltės jausmas	3.98	4.19	4.21	3.98	4.11

(vertinimų vidurkiai 9 balų skalėje, kur 1 reiškia – “visiškai neskatina”, o 9 – “labai skatina”)

Kaip matyti, vyrų ir moterų požiūris į labdaringos veiklos/paramos motyvą skiriasi. Nors ir vieni, ir kiti pirmiausia pabrėžia geranoriškumo svarbą, tačiau akivaizdu, kad moterims šis motyvas atrodo gerokai svarbesnis nei vyrams. Neneigdami moralinio pagrindo, vyrai labiau nei moterys linkę pabrėžti finansinius, politinius bei visuomeninius motyvus (norą išgarsėti, savireklama, dėmesio siekimą). Taigi galima teigti, kad, vyrų nuomone, organizacijas ar pavienius asmenis užsiimti labdaringa veikla/paramos teikimu daugiau skatina asmeninės naudos siekimas ir visuomeninio pripažinimo poreikis. Moterys labiau linkusios pabrėžti visuomeniškumo svarbą: privačią, savanorišką iniciatyvą, vidinį poreikį bei moralinę pareigą.

Jauniausios amžiaus grupės respondentų (15-29m.) nuomonė identiška vyrų nuomonei, t.y. jaunimas pabrėždamas empatijos svarbą, šalia pabrėžia ir asmeninę naudą. 30-49 m. gyventojai mano, kad šalia geranoriškumo, atjautos organizacijoms ar privatiems asmenims ne mažiau svarbūs finansiniai motyvai bei vidinis poreikis užsiimti tokia veikla.

Penkiasdešimtmečių ir vyresnių gyventojų nuomonė identiška moterų nuomonei, t.y. labiausiai pabrėžiamas geranoriškumas, vidinis poreikis, moralinė pareiga.

Tuo tarpu tiek vyrai, tiek moterys, skirtingo amžiaus respondentai sutinka, kad mažiausiai įtakos dalyvavimui labdaringoje veikloje, paramos teikimui turi rūpestis visuomenės gerovės kėlimu, visuomenės tradicija bei kaltės jausmas.

Labdaros/paramos motyvų svarbos vertinimas.

7 lentelė

Vidurkiai (pagal gyvenvietės tipą ir šeimos pajamas)

	Gyvenvietės tipas			Šeimos pajamos			
	Didmie- -stis	Miestas	Kaimas	Iki 600 lt	601- 1000 lt	1001- 1600 lt	1600+
1. Geranoriškumas (noras padėti), atjauta	6.74	6.59	6.23	6.48	6.76	6.51	6.15
2. Finansiniai motyvai (mokesčių lengvatos)	6.11	5.82	6.09	5.45	6.25	6.52	6.41
3. Privati, savanoriška iniciatyva, vidinis poreikis	6.10	5.91	6.00	5.88	6.34	6.00	5.74
4. Moralinė pareiga	6.22	5.82	5.77	5.96	6.03	5.92	5.69
5. Politiniai motyvai	6.08	5.57	5.85	5.45	5.97	6.40	6.30
6. Moralinis pasitenkinimas	6.07	5.60	5.86	5.69	5.90	5.99	5.69
7. Noras išgarsėti, savireklama, dėmesio siekimas	5.88	5.41	5.87	5.28	5.74	6.34	6.14
8. Skaudi asmeninė patirtis	5.82	5.81	5.41	6.05	5.68	5.65	5.07
9. Būdas atsikratyti nereikalingais daiktais	5.43	5.60	5.91	5.87	5.60	5.65	5.18
10. Religiniai motyvai	5.73	5.31	5.59	5.57	5.57	5.75	5.56
11. Remti madinga	5.25	4.90	5.43	5.17	4.98	5.65	4.80
12. Ilgalaikė visuomeninė nauda	5.09	4.69	5.36	4.98	5.05	5.48	4.76
13. Rūpestis visuomenės gerovės kėlimu	5.07	4.68	4.71	5.11	4.89	4.68	4.58
14. Visuomenės tradicija	4.64	4.77	4.73	4.67	4.69	4.75	4.49
15. Kaltės jausmas	4.11	3.80	4.28	4.30	3.80	4.11	3.87

(vertinimų vidurkiai 9 balų skalėje, kur 1 reiškia – „visiškai neskatina“, o 9 – „labai skatina“)

Akivaizdu, kad skiriasi kaimo bei miesto gyventojų požiūris aptariamam klausimui. Didmiesčių gyventojai labiau nei kaimo gyventojai pabrėžia geranoriškumo, atjautos svarbą. Šalia šio motyvo, jų manymu, svarbi moralinė pareiga, finansiniai motyvai, vidinis poreikis, politiniai motyvai bei moralinis pasitenkinimas. Mažesnių miestų gyventojai mano, kad labdaringa veikla ar paramos teikimas daugiausia remiasi geranoriškumu, atjauta. Kaimo gyventojai šalia geranoriškumo, atjautos dar mini finansinius motyvus bei vidinį poreikį.

Gyventojai turintys mažiausias šeimos mėnesio pajamas teigia, kad užsiimti labdaringa veikla skatina geranoriškumas, noras padėti bei skaudi asmeninė patirtis. Gyventojai turintys mažesnes nei vidutines šeimos mėnesio pajamas mano, kad labiausiai motyvuojančiais yra šie veiksniai: geranoriškumas, atjauta, finansiniai motyvai, vidinis poreikis bei moralinė pareiga. Gyventojai turintys didesnes nei vidutines ir didžiausias šeimos mėnesio pajamas šalia minėtų motyvų taip pat mini politinius motyvus bei norą išgarsėti.

Labdaros/paramos motyvų svarbos vertinimas.

8 lentelė

Vidurkiai (pagal tautybę ir lankymosi bažnyčioje dažnumą)

	Tautybė		Lankymosi bažnyčioje, religiniuose susirinkimuose dažnis		
	Lietuvis	Kita	Dažnai	Retai	Niekada
1. Geranoriškumas (noras padėti), atjauta	6.49	6.81	6.97	6.38	6.35
2. Finansiniai motyvai (mokesčių lengvatos)	6.03	6.06	5.95	6.00	6.23
3. Privati, savanoriška iniciatyva, vidinis poreikis	5.97	6.32	6.40	5.96	5.59
4. Moralinė pareiga	5.97	6.06	6.50	5.76	5.81
5. Politiniai motyvai	5.93	5.61	5.69	5.94	5.93
6. Moralinis pasitenkinimas	5.78	6.10	5.91	5.84	5.59
7. Noras išgarsėti, savireklama, dėmesio siekimas	5.80	5.54	5.39	5.85	5.99
8. Skaudi asmeninė patirtis	5.63	6.06	5.95	5.62	5.39
9. Būdas atsikratyti nereikalingais daiktais	5.59	5.82	5.57	5.67	5.62
10. Religiniai motyvai	5.34	5.93	6.14	5.40	5.25
11. Remti madinga	5.20	5.35	5.17	5.29	5.03
12. Ilgalaikė visuomeninė nauda	5.06	5.20	5.31	5.04	5.08
13. Rūpestis visuomenės gerovės kėlimu	4.86	4.85	5.27	4.76	4.57
14. Visuomenės tradicija	4.64	4.68	4.90	4.59	4.45
15. Kaltės jausmas	4.00	4.65	4.24	4.13	3.70

(vertinimų vidurkiai 9 balų skalėje, kur 1 reiškia – „visiškai neskatina“, o 9 – „labai skatina“)

Kaip matyti, geranoriškumas, atjauta yra labiausiai motyvuojantys dalykai. Tačiau tuo pačiu reikia pažymėti, kad kitataučiai bei dažnai besilankantys bažnyčioje kiek labiau pabrėžia šio motyvo svarbą nei lietuviai ar retai ir niekada nesilankantys bažnyčioje.

Lietuviai šalia geranoriškumo pažymi finansinių motyvų svarbą. Kitataučiai šalia geranoriškumo nurodo privačią savanorišką iniciatyvą, moralinį pasitenkinimą. Vienodai reikšmingi jiems yra finansiniai motyvai, moralinė pareiga bei skaudi asmeninė patirtis.

Dažnai besilankantys bažnyčioje šalia geranoriškumo, atjautos, nurodo ir privačios savanoriškos iniciatyvos, vidinio poreikio bei moralinės pareigos svarbą. Tuo tarpu retai besilankantys bažnyčioje ir niekada nesilankantys bažnyčioje šalia geranoriškumo nurodo finansinius motyvus.

Labdaros/paramos motyvų svarbos vertinimas.

9 lentelė

Vidurkiai (pagal išsimokslinimą)

	Išsimokslinimas		
	N.vidurinis	Vidurinis	Aukštasis
1. Geranoriškumas (noras padėti), atjauta	6.53	6.61	6.39
2. Finansiniai motyvai (mokesčių lengvatos)	5.64	6.12	6.18
3. Privati, savanoriška iniciatyva, vidinis poreikis	6.10	6.06	5.87
4. Moralinė pareiga	6.11	6.07	5.98
5. Politiniai motyvai	5.51	5.91	6.15
6. Moralinis pasitenkinimas	5.81	5.82	5.85
7. Noras išgarsėti, savireklama, dėmesio siekimas	5.67	5.76	5.85
8. Skaudi asmeninė patirtis	5.79	5.61	5.77
9. Būdas atsikratyti nereikalingais daiktais	5.56	5.74	5.44
10. Religiniai motyvai	5.61	5.56	5.60
11. Remti madinga	5.24	5.24	5.18
12. Ilgalaikė visuomeninė nauda	5.31	5.14	5.08
13. Rūpestis visuomenės gerovės kėlimu	5.25	4.81	4.64
14. Visuomenės tradicija	4.96	4.73	4.20
15. Kaltės jausmas	4.46	4.07	4.09

(vertinimų vidurkiai 9 balų skalėje, kur 1 reiškia – „visiškai neskatina“, o 9 – „labai skatina“)

Skirtingą išsimokslinimą turintys respondentai taip pat pirmiausia išskiria geranoriškumą, atjautą. Tačiau akivaizdu, kad turintys žemesnį išsimokslinimą labiau pabrėžia šio motyvo svarbą. Šie respondentai taip pat labiau akcentuoja ir privačią iniciatyvą, vidinį poreikį bei moralinę pareigą. Tuo tarpu respondentai, turintys aukštąjį išsimokslinimą, šalia geranoriškumo ir atjautos pabrėžia finansinius bei politinius motyvus. Taigi galima teigti, kad žemesnį išsimokslinimą turintiems respondentams moralinės paskatos atrodo svarbesnės. Aukštąjį išsimokslinimą turintys respondentai mano, kad vien moralinių paskatų nepakanka.

Labdaros/paramos motyvų svarbos vertinimas.

10 lentelė

vidurkiai (pagal socialinį statusą)

	Užsiėmimas				
	Darbininkas//ūkininkas	Specialistas/vadovas	Pensininkas/namų šeimininkė	Mokslis/Studentas	Bedarbis
1. Geranoriškumas (noras padėti), atjauta	6.52	6.48	6.80	6.48	6.22
2. Finansiniai motyvai (mokesčių lengvatos)	6.49	6.23	5.62	5.87	5.85
3. Privati, savanoriška iniciatyva, vidinis poreikis	5.95	6.09	6.22	5.95	5.72
4. Moralinė pareiga	5.72	6.10	6.40	5.70	5.61
5. Politiniai motyvai	6.36	6.19	5.41	5.81	5.51
6. Moralinis pasitenkinimas	5.73	5.99	5.93	5.59	5.68
7. Noras išgarsėti, savireklama, dėmesio siekimas	6.17	5.95	5.09	6.05	5.75
8. Skaudi asmeninė patirtis	5.58	5.59	5.99	5.47	5.69
9. Būdas atsikratyti nereikalingais daiktais	6.00	5.27	5.69	5.29	5.86
10. Religiniai motyvai	5.60	5.60	5.61	5.53	5.51
11. Remti madinga	5.58	5.03	5.01	5.24	5.38
12. Ilgalaikė visuomeninė nauda	5.47	4.73	5.12	5.00	5.07
13. Rūpestis visuomenės gerovės kėlimu	4.72	4.62	5.14	5.20	4.66
14. Visuomenės tradicija	4.90	4.44	4.76	4.75	4.27
15. Kaltės jausmas	4.10	3.91	4.24	4.29	3.92

(vertinimų vidurkiai 9 balų skalėje, kur 1 reiškia – „visiškai neskatina“, o 9 – „labai skatina“)

Darbininkų/ūkininkų nuomone, labdaringą veiklą/paramos teikimą skatina moraliniai (geranoriškumas, atjauta), finansiniai bei politiniai motyvai. Specialistai/vadovai šalia 3 minėtų motyvų išskiria vidinį poreikį ir moralinę pareigą.

Pensininkų manymu, didžiausiu stimulu aptariamai veiklai yra moraliniai motyvai: geranoriškumas, atjauta, vidinis poreikis ir moralinė pareiga.

Studentų/moksleivių manymu, labdaringą veiklą/paramos teikimą motyvuoja tarpusavyje persipynęs nesavanaudiškumas (gerumas, noras padėti, atjauta) ir savanaudiškumas (noras išgarsėti, savireklama, dėmesio siekimas).

Tyrimo metu gyventojų prašėme iš 15 aptariamų motyvų išskirti, jų manymu, 3 svarbiausius.

Labiausiai motyvuojantys veiksniai:

11 lentelė

(%, ne daugiau trijų atsakymų) daugybiniai atsakymai

1. Geranoriškumas (noras padėti), atjauta	47
2. Finansiniai motyvai (mokesčių lengvatos)	26
3. Moralinė pareiga	26
4. Noras išgarsėti, savireklama, dėmesio siekimas	26
5. Privati, savanoriška iniciatyva, vidinis poreikis	24
6. Rūpestis visuomenės gerovės kėlimu	20
7. Politiniai motyvai	18
8. Moralinis pasitenkinimas	15
9. Skaudi asmeninė patirtis	15
10. Būdas atsikratyti nereikalingais daiktais	14
11. Religiniai motyvai	10
12. Remti madinga	8
13. Ilgalaikė visuomeninė nauda	6
14. Visuomenės tradicija	6
15. Kaltės jausmas	3

Maždaug kas antras (47%) 15 metų ir vyresnis Lietuvos gyventojas pabrėžia didžiausią moralinių veiksmų įtaką aptariamai veiklai (geranoriškumas, noras padėti, atjauta). Antroje vietoje yra net trys kategorijos veiksmų: finansiniai motyvai, moralinė pareiga bei noras išgarsėti. Trečioje vietoje pagal svarbą dvi kategorijos motyvų: privati savanoriška iniciatyva bei rūpestis visuomenės gerovės kėlimu.

Taigi galima teigti, kad labdaringos veiklos motyvacijos mechanizmas yra pakankamai sudėtingas. Tarpusavyje persipynę moraliniai-doroviniai, asmeninės naudos ir visuomeninės naudos motyvai.

Akivaizdu, kas nuomonių skirtumus aptariamam klausimui sąlygoja respondentų socialinės-demografinės charakteristikos.

3 svarbiausi veiksniai, motyvuojantys labdaringą veiklą/paramos teikimą

12 lentelė

% (pagal lytį)

Vyrai	
Geranoriškumas	45
Noras išgarsėti	30
Finansiniai motyvai	28

Moterys	
Geranoriškumas	49
Moralinė pareiga	29
Privati savanoriška iniciatyva	24

3 svarbiausi veiksniai, motyvuojantys labdarinę veiklą/paramos teikimą

13 lentelė

% (pagal amžiaus grupes)

15-29 m.		30-49m.		50 m. ir daugiau	
Geranoriškumas (noras padėti), atjauta	44	Geranoriškumas (noras padėti), atjauta	48	Geranoriškumas (noras padėti), atjauta	48
Noras išgarsėti	29	Noras išgarsėti	28	Moralinė pareiga	31
Privati, savanoriška iniciatyva, vidinis poreikis	27	Privati, savanoriška iniciatyva, vidinis poreikis	25	Finansiniai motyvai	27

14 lentelė

% (pagal išsimokslinimą)

Nebaigtas vidurinis		Vidurinis		Aukštasis	
Geranoriškumas (noras padėti), atjauta	48	Geranoriškumas (noras padėti), atjauta	49	Geranoriškumas (noras padėti), atjauta	42
Moralinė pareiga	29	Finansiniai motyvai	27	Noras išgarsėti	30
Rūpestis visuomenės gerovės kėlimu	27	Moralinė pareiga/noras išgarsėti	26/26	Finansiniai motyvai	28

Respondentų taip pat klausėme, ar jie skirtų dalį lėšų labdarai/paramai, jeigu būtų turtingi. Atsakymai pasiskirstė taip:

(visi respondentai)

- Tikrai taip 38%
- Greičiau taip 50%
- Greičiau ne 9%
- Tikrai ne 2%
- Neatsakė 1%

Tyrimo rezultatai rodo, kas Lietuvos gyventojai linkę skirti pinigų labdarai/paramai, jeigu būtų turtingi. Dažniau nei kas trečias 15 metų ir vyresnis gyventojas (38%) darytų tai nedvejodamas. Kas antras (50%) atsakė, kad greičiau skirtų. Tarp linkusių skirti pinigus labdarai/paramai dažniau moterys, 50 metų ir vyresni respondentai, turintys mažesnes nei vidutines ir vidutines šeimos mėnesio pajamas, turintys aukštą išsimokslinimą, miestų gyventojai, dažnai besilankantys bažnyčioje, lietuviai.

Kas dešimtas respondentas suabejotų, ar skirti pinigus labdarai/paramai. Kategoriškai "ne", teigė vos 2% respondentų. Tarp nelinkusių skirti lėšų labdarai/paramai dažniau vyrai, 30-49 metų gyventojai, turintys mažiausias šeimos pajamas, žemesnį išsimokslinimą, žemesnį socialinį statusą (darbininkai/ūkininkai, bedarbiai) kaimo gyventojai, retai arba visiškai nesilankantys bažnyčioje. Ir vienus, ir kitus prašėme nurodyti priežastis.

Skirtų lėšų labdarai/paramai, jeigu būtų turtingas (-a), nes:

15 lentelė

(%)

	Tikrai taip	Greičiau taip
Norėtusi, kad būtų pagelbėta tiems, kas jaučia nepriteklių, padėti žmonėms	33	28
Gera finansinė padėtis leistų tai daryti, pasidalinti	13	12
Moralinis pasitenkinimas, kai kam nors padarai gera	12	13
Atjauta, gailestis (pačiam sunku, todėl ir padėčiau)	9	14
Moralinė pareiga (padėti reikia, reikia padėti silpnesniam)	7	7
Skaudi asmeninė patirtis	7	5
Tik vaikams našlaičiams, nes jie nuskriausti labiausiai	6	4
Nesmagu, kai šalia tavęs yra daug skurstančių	2	3
Nežinai, kas tavęs laukia rytoj	3	1
Krikščioniškas požiūris (religiniai motyvai) – reikia dalintis	3	1
Geranoriškumas	2	2
Gerai darbai nebus pamiršti, bus atlyginti	2	2
Reikia padėti neįgaliems, ligoniams	1	2
Tai civilizuoto pasaulio norma	1	2
Kad mažiau būtų skurstančių	2	1

Akivaizdu, kad tarp įvairių veiksnių dominuoja moraliniai-doroviniai motyvai.

Neskirtų lėšų labdarai/paramai, jeigu būtų turtingas (-a), nes:

16 lentelė

(%)

	Greičiau ne	Tikrai ne
Žmogui pinigų nebūna per daug, ir man jų reikia, neturiu pinigų	17	16
Mums niekas neskiria, man niekas nedavė	16	11
Nebūsiu turtingas, niekada neturėsiu pinigų	9	12
Kiekvienas turi užsidirbti	7	15
Reikia duoti žmonėms darbo	3	6
Tai valdžios nemokėjimas rūpintis savo piliečiais	5	-
Nepasitikiu labdarinėmis organizacijomis, netikiu, kad bus teisingai panaudotos lėšos, daug korupcijos	4	-
Nenoriu	3	5
Todėl, kad yra daug turtingų žmonių neskiriančių paramos	3	-
Naudojasi žmonių gerumu	3	-
Surinktus pinigus prageria, tai nebus naudinga	1	5
Duočiau ne labdarai, o tiesiogiai neturtingam žmogui	1	4
Tegul duoda turtingos organizacijos	2	-
Niekas neįvertins	1	-
Geriau atiduosiu draugams	1	-
Nemanau, kad man duotų	1	-
Kad kiti nepavydėtų	1	-
Geriau investuosiu į verslą	1	-
Tai nekelia gyvenimo lygio	1	-
Tam yra labdaros organizacijos	1	-
Nemalonu	1	-

Kaip matyti, nenoras skirti pinigų labdarai/paramai motyvuojamas godumu, pavydu, nepasitikėjimu labdarinėmis organizacijomis ir žmonėmis, kuriems reikia paramos, visuomeninės naudos nematymu ir net pasibjaurėjimu tokia veikla. Kita vertus, teigiama, kad tai valdžios ir pačių žmonių reikalas pasirūpinti savimi. Akivaizdi ir atjautos stoka.

Linkusių ir nelinkusių skirti dalies savo lėšų labdarai/paramai požiūris į labdaringos veiklos motyvaciją:

17 lentelė

vidurkiai

	Skirtų	Neskirtų
1. Geranoriškumas (noras padėti), atjauta	6.75	4.96
2. Finansiniai motyvai (mokesčių lengvatos)	6.03	6.07
3. Moralinė pareiga	6.19	4.35
4. Noras išgarsėti, savireklama, dėmesio siekimas	5.70	6.20
5. Privati, savanoriška iniciatyva, vidinis poreikis	6.17	4.92
6. Rūpestis visuomenės gerovės kėlimu	4.96	4.12
7. Politiniai motyvai	5.87	5.96
8. Moralinis pasitenkinimas	5.97	4.76
9. Skaudū asmeninė patirtis	5.85	4.50
10. Būdas atsikratyti nereikalingais daiktais	5.59	5.84
11. Religiniai motyvai	5.66	5.04
12. Remti madinga	5.22	5.20
13. Ilgalaikė visuomeninė nauda	5.11	4.83
14. Visuomenės tradicija	4.69	4.25
15. Kaltės jausmas	4.11	3.90

(vertinimų vidurkiai 9 balų skalėje, kur 1 reiškia – “visiškai neskatina”, o 9 – “labai skatina”)

Linkę skirti dalį savo lėšų labdarai/paramai mano, kad labdarinę veiklą labiausiai motyvuoja geranoriškumas, moralinė pareiga, privati iniciatyva, vidinis poreikis bei finansiniai motyvai. Tuo tarpu nelinkę skirti mano, kad labdarinę veiklą labiausiai motyvuoja noras išgarsėti bei finansiniai motyvai.

LABDARINGOS VEIKLOS/PAMOS OBJEKTAI

Šiame skyriuje aptarsime gyventojų nuomonę apie tai, kas turėtų remti skirtingas visuomenės gyvenimo sritis bei skirtingas visuomenės grupes ir organizacijas.

Respondentų prašėme pasakyti savo nuomonę apie 14 skirtingų gyvenimo sričių. Informacija pateikiama 18 lentelėje:

18 lentelė

(% -visi respondentai)

	Turėtų remti tik labdaringos organizacijos/fondai	Turėtų remti ir labdaringos organizacijos/fondai, ir valstybė	Tik valstybė	Tik privatūs asmenys	Visiškai nereikia remti	N/N
1. Mokslas	1	24	74	1	-	-
2. Kultūra	3	36	56	3	1	1
3. Švietimas	1	24	74	1	-	-
4. Knygų leidyba	10	46	28	12	2	2
5. Profesionalus menas (dailė, teatras, muzika)	9	48	29	11	2	1
6. Saviveiklinis menas	21	45	14	16	2	2
7. Profesionalus sportas	6	42	35	13	3	1
8. Mėgėjiškas sportas	19	37	14	24	4	2
9. Sveikatos apsauga	1	23	74	1	-	1
10. Socialinė globa ir rūpyba	2	38	57	1	-	2
11. Aplinkosauga	4	35	57	2	1	1
12. Istorijos, gamtos, architektūros kultūros ir meno paveldo apsauga bei restauravimas	6	48	39	5	1	1
13. Religinės bendruomenės	27	27	9	23	13	1
14. Kita socialiai naudinga veikla bei programos	25	37	14	17	5	3

Trys ketvirtadaliai (74%) respondentų mano, kad mokslo, švietimo ir sveikatos apsaugos finansavimas – tai tik valstybės rūpestis. Maždaug kas ketvirtas 15 m. ir vyresnis Lietuvos gyventojas mano, kad šias sritis kartu galėtų remti ir labdaringos organizacijos/fondai ir pan. bei valstybė. Reikia pažymėti, kad beveik nėra nuomonių skirtumo tarp skirtingų socialinių-demografinių grupių. Kiek stipriau išskirtinių valstybės vaidmenį, finansuojant aptariamą sritis, pabrėžia gyventojai, turintys aukštesnį socialinį statusą (turintys aukštąjį išmokslinimą, specialistai, vadovai). Tuo tarpu skirtingų politinių pažiūrų respondentų nuomonė skiriasi pakankamai stipriai. Priskiriantys save kairiosioms ypač pabrėžia valstybės vaidmenį, remiant mokslą, švietimą bei sveikatos apsaugą. Tas pats pasakytina ir apie centristinių pažiūrų respondentus, išskyrus sveikatos apsaugą. Kalbant apie mokslo rėmimą galima pasakyti, kad vyriausios amžiaus grupės (50 m. ir vyresni) respondentai, turintys mažesnes nei vidutinės mėnesio pajamas, nelietuviai, dažnai besilankantys bažnyčioje, dešiniųjų politinių pažiūrų respondentai kiek labiau nei kiti akcentavo mišrų rėmimą, t.y. ir labdaringų organizacijų/fondų, ir valstybės. Tokio pobūdžio rėmimą švietimo srityje labiau pabrėžė jauniausi (15-29 m.) respondentai, kaimo ir mažesnių miestų gyventojai, nelietuviai, dešiniųjų politinių pažiūrų respondentai, dažnai besilankantys bažnyčioje. Taip pat reikia pasakyti, lyginant su kitomis mažiau grupėmis pastebimai skiriasi jauniausių 15-29m. amžiaus respondentų nuomonė sveikatos apsaugos finansavimo klausimu, t.y. jaunimas rečiau pabrėžia išskirtinį valstybės vaidmenį ir atitinkamai dažniau mini mišraus finansavimo galimybę, t.y. ir labdaringų organizacijų/fondų, ir valstybės. Studentai/moksleiviai taip pat labiau pabrėžia mišraus finansavimo galimybę.

Dažniau nei kas antras respondentas mano, kad kultūros, socialinės globos ir rūpybos bei aplinkosaugos finansavimas taip pat yra valstybės prioritetas. Dažniau nei kas trečias mano, kad šias sritis galėtų remti labdaringos organizacijos/fondai ir pan. bei valstybė. Ir tik labai nežymi dalis gyventojų mano, kad šių sričių rėmimu turėtų rūpintis tik privatūs asmenys bei labdaringos organizacijos/fondai ir pan. Valstybės prioritetus kultūros rėmimo srityje ypač pabrėžia 30-49 metų amžiaus respondentai bei turintys mažiausias šeimos pajamas. Socialinės globos ir rūpybos srityje valstybės prioritetus ypač pabrėžia – 50 metų ir vyresni respondentai, kaimo gyventojai, turintys mažesnes pajamas, pensininkai. Tuo tarpu respondentų, turinčių didžiausias pajamas, šiuo metu besimokančių nuomonė dėl prioritetų pasidalijo. Vieni mano, kad tai turėtų būti tik valstybės rūpestis, kitų nuomone, tai turėtų būti labdaringų organizacijų/fondų ir valstybės rūpestis. Aplinkosaugos srityje valstybės prioritetus labiau nei kiti pabrėžia 30-49 m. ir 50 m. ir vyresni gyventojai, didmiesčių gyventojai, turintys aukštąjį išsimokslinimą. Tuo tarpu jauniausių 15-29 m. respondentų nuomonė išsiskyrė. Kas antras mano, kad tai turėtų būti tik valstybės reikalas, keturi iš dešimties mano, kad tai ir labdaringų organizacijų/fondų, ir valstybės rūpestis.

Maždaug kas antras respondentas (46%) mano, kad knygų leidybą turėtų remti labdaringos organizacijos/fondai ir pan., ir valstybė. Beveik toks pats respondentų skaičius (48%) tokios pačios nuomonės kalbant apie profesionalaus meno (dailės, teatro, muzikos) rėmimą. Mano, kad šių sričių rėmimas tai valstybės reikalas (atitinkamai 28% ir 29% respondentų). Atitinkamai, maždaug kas dešimto respondento nuomone, tiek knygų leidybos, tiek profesionalaus meno rėmimą reikėtų deleguoti labdaringsoms organizacijoms/fondams bei privatiems asmenims. Prioritetus mišriam (labdaringų organizacijų/fondų ir valstybės) knygų leidybos ir profesionalaus meno finansavimui dažniau pabrėžia didmiesčių gyventojai, turintys didesnes pajamas, aukštąjį išsimokslinimą, specialistai/vadovai. Skirtingo amžiaus respondentų nuomonė šiuo klausimu skiriasi. Mišriam knygų leidybos finansavimui labiau pritaria 15-29 m. ir 30-49 m. respondentai, o profesionalaus meno rėmimui 30-49 m. ir 50 m. ir vyresni respondentai.

Profesionalaus sporto rėmimas, keturių iš dešimties (42%) respondentų manymu, yra labdarinių organizacijų/fondų ir pan., ir valstybės reikalas, dažniau nei kas trečio (35%) – manymu, tai tik valstybės reikalas. Dažniau nei kas dešimtas respondentas (13%) mano, kad profesionalų sportą turėtų remti tik privatūs asmenys. Mišriam profesionalaus sporto finansavimui labiau pritaria jaunesni 15-29m. ir 30-49m. respondentai, turintys didesnes nei vidutinės pajamas, vidurinę ir aukštąją išsimokslinimą, specialistai, vadovai, studentai/moksleiviai. Tuo tarpu 50m. amžiaus ir vyresni respondentai, turintys mažiausias pajamas, mažesnių miestų gyventojai mano, kad šią sritį turėtų remti tik valstybė.

Beveik kas antras respondentas (48%) mano, kad istorijos, gamtos, architektūros ir meno paveldo apsaugos rėmimas turėtų būti labdarinių organizacijų/fondų ir pan. ir valstybės rūpestis, maždaug keturi iš dešimties (39%) – mano, kad šias sritis turėtų finansuoti valstybė. Mišriam finansavimui labiau pritaria jaunesni 15-29 m. ir 30-49 m. respondentai, didmiesčių gyventojai, studentai/moksleiviai. Kad tai yra valstybės rūpestis dažniau pabrėžia 50m, amžiaus ir vyresni respondentai.

Saviveiklinio meno rėmimas, beveik kas antro (45%) respondento manymu, yra labdarinių organizacijų/fondų ir pan., ir valstybės reikalas, kas penkto (21%) – manymu, tai tik labdarinių organizacijų/fondų reikalas. Dažniau nei kas dešimtas respondentas (14%) mano, kad šią sritį turėtų remti tik valstybė. Panašus apklausos dalyvių skaičius (16%) nurodė privačius rėmėjus. Bendrą labdarinių organizacijų/fondų ir valstybės rūpestį saviveikliniu menu labiau pabrėžia 30-49 m. respondentai, turintys didžiausias pajamas, didmiesčių gyventojai, specialistai/vadovai. Kad tai daugiau labdarinių organizacijų/fondų reikalas mano jauniausi 15-29 m. respondentai, turintys aukštąją išsimokslinimą ir besimokantys. Turintys mažesnes nei vidutinės pajamas mano, kad saviveikliniu menu turėtų daugiau rūpintis privatūs asmenys.

Dėl mėgėjiško sporto rėmimo prioritetų respondentų nuomonė išsiskyrė. Daugiau nei trečdalis jų (37%) mano, kad tuo turėtų rūpintis labdaringos organizacijos/fondai ir pan., ir valstybė. Maždaug kas ketvirto respondento (24%) teigimu tai privačių asmenų reikalas, beveik kas penktas apklausos dalyvis (19%) mano, kad šia sritimi turėtų rūpintis tik labdaringos organizacijos/fondai ir pan. Labdarinių organizacijų/fondų ir valstybės bendrą rūpestį šioje srityje labiau pabrėžia 15-29m. bei 50m. ir vyresni respondentai, turintys didžiausias pajamas, miestų gyventojai, specialistai/vadovai, studentai/moksleiviai. Tuo tarpu kaimo gyventojai, turintys vidutinės šeimos pajamas mano, kad mėgėjiško sporto rėmimas yra privačių asmenų reikalas.

Akivaizdu, kad religinių bendruomenių rėmimas, daugumos respondentų manymu, neturėtų būti valstybės akiratyje. Taip mano kas antras respondentas: iš jų 27% teigia, kad tai labdarinių organizacijų/fondų ir pan. reikalas, o šiek tiek mažesnis skaičius (23%), kad tai privačių asmenų rūpestis. Taip pat reikia pažymėti, kad tarp 14 vertinamų sričių didžiausias skaičius respondentų (dažniau nei kas dešimtas - 13%) mano, kad šios srities apskritai nereikėtų remti. Tokios nuomonės dažniau yra vyrai, 30-49 m. respondentai, turintys didžiausias pajamas, mažesnių miestų gyventojai, turintys aukštąją išsimokslinimą, specialistai/vadovai. Išskirtiniam valstybės rėmimui pritaria rečiau nei kas dešimtas respondentas. Tai dažniausiai 50m. ir vyresni respondentai, turintys mažiausias pajamas, kaimo gyventojai, turintys žemiausią išsimokslinimą. Mišriam rėmimui (ir labdarinių organizacijų/fondų, ir valstybės) pritaria dažniau nei kas ketvirtas respondentas. Tai dažniau pensininkai.

Nuomonė dėl socialiai naudingos veiklos bei programų rėmimo taip pat nevienalytė. Dažniau nei kas trečias respondentas (37%) mano, kad tai turėtų būti ir labdarinių organizacijų/fondų, ir valstybės reikalas, kas ketvirtas (25%) kad tuo turėtų rūpintis tik labdaringos organizacijos/fondai ir pan.. Maždaug kas penktas apklausos dalyvis mano, kad šią sritį turėtų remti privatūs asmenys. Šiek tiek mažesnis respondentų skaičius (14%) mano, kad tai tik valstybės rūpestis. Taigi galima teigti, kad nuomonės pasidalija tarp mišraus rėmimo bei rėmimo iš visuomeninių organizacijų fondų ir privačių asmenų lėšų. Rėmimą valstybės lėšomis labiau pabrėžia turintys žemiausią išsimokslinimą (nebaigtą vidurinę), pensininkai.

Kaip jau buvo minėta šio skyriaus pradžioje, respondentų taip pat prašėme pasakyti, kas, jų manymu, turėtų labiausiai remti skirtingas visuomenės grupes ir organizacijas (iš viso 15 pozicijų). Bendri rezultatai pateikiami 19 lentelėje:

19 lentelė

(% - visi respondentai)

	Turėtų remti tik labdaringos organizacijos/fondai	Turėtų remti ir labdaringos organizacijos/fondai, ir valstybė	Tik Valstybė	Tik privatūs asmenys	Visiškai nereikia remti	N/N
1. Neįgalieji	3	56	40	-	-	1
2. Ligoniai, sergantys sunkiomis, retomis ligomis, kurių gydymas labai brangus	1	51	46	2	-	-
3. Daugiavaikės, mažai aprūpintos šeimos	3	45	50	1	-	1
4. Našlaičiai ar vaikai likę be tėvų globos	1	42	55	1	-	1
5. Nukentėjusieji nuo gaivalinių nelaimių ar ekologinių katastrofų	3	46	48	1	-	1
6. Nukentėjusieji nuo karo	5	38	55	1	-	1
7. Gabūs jauni menininkai	12	48	23	14	2	1
8. Gabūs jauni mokslininkai	10	48	29	11	1	2
9. Gabūs jauni sportininkai	11	49	24	14	2	2
10. Studentai, moksleiviai	5	35	54	4	1	2
11. Organizacijos užsiimančios žalingų įpročių prevencija ir rehabilitacija	16	53	20	8	3	1
12. Organizacijos užsiimančios nusikalstamumo prevencija ir rehabilitacija	13	50	29	5	2	1
13. Religinės organizacijos	31	21	8	25	14	1
14. Tautinės mažumos	23	30	17	15	14	2
15. Pilietinės iniciatyvos	23	30	14	20	11	3

Pirmiausia reikėtų pažymėti, kad skirtingai nuo daugumos respondentų skiriamo išskirtinio valstybės prioriteto kai kurioms gyvenimo sritims (mokslas, švietimas, sveikata), to nėra kalbant apie atskiras socialines grupes ar organizacijas.

Tyrimo rezultatai rodo, kad, dažniau nei kas antro (56%) apklausos dalyvio nuomone, neįgalųjų rėmimas yra ir labdarinių organizacijų fondų ir valstybės reikalas, keturi iš dešimties (40%) teigia, kad šia socialine grupe turėtų išskirtinai rūpintis valstybė. Bendrą labdarinių organizacijų/fondų ir valstybės rūpestį neįgaliaisiais labiau palaiko moterys, jaunesni 15-29 m. ir 30-49 m. respondentai, ypač didmiesčių gyventojai, studentai/moksleiviai.

Dažniau nei kas antras apklausos dalyvis (51%) mano, kad ligoniais, kurie serga sunkiomis retomis ligomis ir kurių gydymas labai brangus, kartu turėtų rūpintis ir labdaringos organizacijos/fondai, ir valstybė. Šiek tiek mažesnis skaičius (46%) – mano, kad rūpintis tokiais ligoniais tai valstybės reikalas. Bendro rūpinimosi idėją labiau palaiko jaunesni 15-29 m. ir 30-49 m. apklausos dalyviai, turintys didesnes nei vidutines pajamas, miestų gyventojai, turintys žemesnį socialinį statusą (žemesnį išsimokslinimą, darbininkai, pensininkai). Kad tai valstybės reikalas dažniau mano kaimo gyventojai, turintys aukštesnį socialinį statusą (aukštąjį išsimokslinimą, specialistai/vadovai). Vyriausių 50m. ir vyresnių gyventojų nuomonė pasidalijo per pusę. Pusė mano, kad tai bendras labdarinių organizacijų/fondų ir valstybės rūpestis. Kita pusė mano, kad sunkiais ligoniais turėtų rūpintis valstybė.

Kas antras apklausos dalyvis (50%) mano, kad daugiavaikėmis, mažai aprūpintomis šeimomis turi rūpintis valstybė. Išskirtinį valstybės vaidmenį remiant tokias šeimas dažniau pabrėžė respondentai vyrai, jauniausi 15-29m. amžiaus gyventojai, turintys mažiausias šeimos pajamas, kaimo ir didmiesčių gyventojai, turintys aukštesnį socialinį statusą (aukštąjį išsimokslinimą, specialistai/vadovai), studentai/moksleiviai. Daugiau nei keturi iš dešimties (45%) respondentai mano, kad daugiavaikėmis ir mažai aprūpintomis šeimomis kartu turėtų rūpintis labdaringos organizacijos/fondai ir valstybė. Tokiam rėmimo variantui labiau pritaria respondentės moterys, 30-49 m. amžiaus respondentai.

Rūpestis našlaičiais ir vaikais, likusiais be tėvų globos, dažniau nei kas antro respondento (55%) nuomone, yra tik valstybės reikalas. Tai labiau nei kiti pabrėžia jauniausi 15-29m. ir 50m. ir vyresni apklausos dalyviai, turintys didesnes šeimos pajamas, didmiesčių gyventojai, specialistai/vadovai, studentai/moksleiviai. Bendroms labdaringų organizacijų/fondų ir valstybės pastangoms pritaria dažniau nei keturi iš dešimties (42%) apklausos dalyviai. Tai dažniau 30-49m. amžiaus apklausos dalyviai, turintys vidurinį išsimokslinimą, darbininkai.

Respondentų nuomonė apie tai, kas labiausiai turėtų remti nukentėjusius nuo gaivalinių nelaimių ir ekologinių katastrofų pasidalijo per pusę. 48% apklausos dalyvių mano, kad tai valstybės reikalas, 46% - kad tai turėtų būti bendras labdaringų organizacijų/fondų ir valstybės reikalas. Valstybės prioritetus, remiant šias kategorijas gyventojų šiek tiek labiau pabrėžė 30-49m. amžiaus respondentai, turintys didžiausias šeimos pajamas, didmiesčių gyventojai, bedarbiai. Bendrų labdaringų organizacijų/fondų ir valstybės pastangų variantui kiek labiau pritarė 50m. ir vyresni respondentai, mažesnių miestų gyventojai, pensininkai, studentai/moksleiviai.

Dažniau nei kas antras apklausos dalyvis (55%) mano, kad nukentėjusiais nuo karo turi rūpintis valstybė. Toks rėmimo variantas priimtinesnis 30-49 m. respondentams, turintiems didžiausias pajamas, kaimo ir didmiesčių gyventojams, turintiems aukštąjį išsimokslinimą, specialistams/vadovams. Maždaug keturi iš dešimties (38%) respondentų pritaria bendroms labdaringų organizacijų/fondų ir valstybės pastangoms. Toks variantas priimtinesnis mažesnių miestų gyventojams, turintiems didesnes nei vidutines pajamas, turintiems žemesnį išsimokslinimą (nebaigtą vidurinį ar vidurinį), pensininkams, besimokantiems.

Maždaug kas antras apklausos dalyvis mano, kad gabių jaunų menininkų, mokslininkų, sportininkų rėmimu turėtų rūpintis ir labdaringos organizacijos/fondai, ir valstybė. Šią alternatyvą itin palaiko turintys aukštąjį išsimokslinimą, specialistai/vadovai. Kalbant apie šias grupes mažiau pabrėžiamas išskirtinis valstybės vaidmuo (atitinkamai maždaug kas ketvirtas apklausos dalyvis). Tokia alternatyva labiau priimtina turintiems žemesnį socialinį statusą (neturintiems vidurinio išsimokslinimo, pensininkams, bedarbiams). Dažniau nei kas dešimto apklausos dalyvio nuomone, gabiųjų rėmimas galėtų būti deleguotas labdaringoms organizacijoms/fondams arba privatiems asmenims.

Dažniau nei kas antro (54%) apklausos dalyvio manymu, moksleivių/studentų rėmimas turėtų būti valstybės prioritetu. Tai ypač pabrėžia 30-49 m. amžiaus respondentai, gyventojai turintys mažiausias šeimos pajamas, kaimo gyventojai, turintys vidurinį išsimokslinimą, darbininkai/ūkininkai, bedarbiai. Dažniau nei kas trečias apklausos dalyvis (35%) pritaria bendroms labdaringų organizacijų/fondų ir valstybės pastangoms. Tokiam variantui labiau nei kiti pritaria jauniausi 15-29 m. gyventojai, miestų gyventojai, turintys aukštąjį išsimokslinimą, specialistai/vadovai, studentai/moksleiviai. Kitas galimas alternatyvas mini tik nežymi dalis respondentų.

Dažniau nei kas antras respondentas (53%) mano, kad organizacijomis, užsiimančiomis žalingų įpročių prevencija ir rehabilitacija turėtų rūpintis ir labdaringos organizacijos/fondai, ir valstybė. Šią alternatyvą ypač palaiko turintys aukštąjį išsimokslinimą, specialistai/vadovai. Tik kas penktas respondentas (20%) prioritetus šioje srityje skirtų tik valstybei. Tai dažniau respondentai, turintys žemesnį socialinį statusą (darbininkai, pensininkai, bedarbiai). Dažniau nei kas dešimtas (16%) apklausos dalyvis mano, kad tai turėtų būti tik labdarinių organizacijų/fondų ir pan. reikalas. Tokią alternatyvą dažniau palaiko besimokantis jaunimas. Šiek tiek mažiau nei kas dešimtas (8%) respondentas mano, kad tuo turėtų rūpintis privatūs asmenys.

Panaši tendencija pastebima ir kalbant apie organizacijų, užsiimančių nusikalstamumo prevencija ir rehabilitacija. Ir šiuo atveju daugiausia manančių, kad tokio tipo organizacijų rėmimas turėtų būti bendras labdarinių organizacijų/fondų, ir valstybės reikalas (kas antras - 50%). Tam labiau pritaria respondentai, turintys aukštąjį išsimokslinimą, specialistai/vadovai, besimokantis jaunimas. Dažniau nei kas ketvirtas (29%) mano, kad tai turėtų būti tik valstybės problema. Dažniau nei kas dešimtas (13%) respondentas teigia, kad tokio tipo organizacijomis turėtų rūpintis labdaringos organizacijos/fondai ir pan. Privatių asmenų iniciatyvai pritaria tik nežymi dalis apklausos dalyvių.

Dažniau nei kas antras respondentas (56%) mano, kad religinėmis organizacijomis turėtų rūpintis labdaringos organizacijos/fondai ir pan. arba privatūs asmenys (atitinkamai 31% ir 25%). Dažiau nei kas penktas (21%) apklausos dalyvis mano, kad tai turėtų būti ir labdarinių organizacijų/fondų, ir valstybės reikalas. Tokiai alternatyvai dažniau pritaria gyventojai turintys žemesnį išsimokslinimą (nebaigtą vidurinį), pensininkai. Rečiau nei kas dešimtas teigė, kad religines organizacijas turėtų remti tik valstybė. Dažniau nei kas dešimtas (14%) mano, kad religinių organizacijų visai nereikėtų remti (toks pats skaičius kaip teigiančių, kad nereikia remti religinių bendruomenių). Šią alternatyvą labiau pabrėžia gyventojai su aukštuoju išsimokslinimu, specialistai/vadovai, bedarbiai, lietuviai, niekada nesilankantys bažnyčioje.

Nuomonės dėl tautinių mažumų rėmimo išsiskyrė. Nei viena siūloma rėmimo alternatyva neišskiriama kaip prioritetinga. Rečiau nei kas trečias apklausos dalyvis (30%) mano, kad tautines mažumas galėtų remti ir labdaringos organizacijos/fondai, ir valstybė. Maždaug kas penktas (23%) respondentas mano, kad tai turėtų būti tik labdarinių organizacijų/fondų reikalas. Rečiau nei kas penktas (17%) mano, kad tautinėmis mažumomis turėtų rūpintis valstybė. Kiek mažesnis skaičius (15%) respondentų mano, kad tai galėtų būti privatūs asmenys. 14% apklausos dalyvių apskritai pasisako prieš bet koki tautinių mažumų rėmimą.

Vertindami pilietinių iniciatyvų rėmimo galimybes, apklausos dalyviai taip pat neišskyrė nei vienos prioritetingos alternatyvos. Kiek didesnis skaičius respondentų (30%) mano, kad pilietines iniciatyvas turėtų remti ir labdaringos organizacijos/fondai, ir valstybė. Maždaug kas ketvirtas (24%) respondentas mano, kad tai turėtų būti tik labdarinių organizacijų/fondų ir pan. reikalas. Kas penktas (20%) respondentas mano, kad pilietines iniciatyvas turėtų remti privatūs asmenys. Dažniau nei kas dešimtas (13%) respondentas teigė, kad jas turėtų remti tik valstybė. Beveik toks pats respondentų skaičius (11%) mano, kad jų visai nereikia remti.

Respondentų taip pat klausėme, ar šiuo metu Lietuvoje yra remiamos tos sritys, socialinės grupės ir pavieniai asmenys, kurioms/kuriems to labiausiai reikia, ar tos, kurias yra naudinga ir malonu remti. Dažniau nei kas antras respondentas (57%) mano, kad dažniau remiamos tos sritys, kurias naudinga ir malonu remti. Tokiai nuomonei pritaria respondentai vyrai (59%), du trečdaliai (66%) 30-49m. amžiaus apklausos dalyvių. Tik maždaug kas ketvirto (24%) respondento manymu, remiamos tos sritys, socialinės grupės ar asmenys, kuriems to labiausiai reikia. Šiai nuomonei labiau pritaria respondentės moterys, didmiesčių gyventojai. Beveik kas penktas respondentas (19%) neturėjo nuomonės aptariamam klausimui. Tai dažniau kaimo ir mažesnių miestų gyventojai, turintys žemesnį išsimokslinimą.

LABDAROS/PAMOS FORMOS BEI JŲ PRIIMTINUMAS

Šiame skyriuje aptarsime įvairių labdaros/paramos formų priimtinumą Lietuvos visuomenei.

Bendri rezultatai pateikiami 20 lentelėje:

20 lentelė

(%)

	Priimtina	Nepriimtina	N/N
1 Pinigai (tiesioginės išmokos privatiems asmenims, šeimoms)	82	11	7
2. Pinigai (visuomeninių organizacijų, projektų rėmimas)	73	11	16
2. Maisto produktai	77	12	11
3. Nemokamas maitinimas	83	8	9
4. Drabužiai, avalynė	81	7	12
5. Vaistai, vitaminai	80	8	11
6. Stipendijos (mokslui, meno projekto įgyvendinimui)	83	7	11
7. Kitos prekės ir paslaugos	66	11	23
8. Renginių rėmimas, kurių metu dalis gautų lėšų skiriama kuriai nors tikslinei grupei, pvz. vaikų globos namams, neįgaliesiems vaikams ir pan.	76	5	19

Kaip matyti, visos išvardytos labdaros /paramos formos, daugumos respondentų nuomone, yra priimtinos visuomenei, kiek rečiau minima labdara/parama kitomis prekėmis ir paslaugomis. Dažniau nei kas penktas respondentas neturėjo nuomonės apie šios formos priimtinumą, dažniau nei kas dešimtas mano, kad ji nepriimtina. Reikia pažymėti, kad tarp skirtingų socialinių grupių yra nuomonių skirtumų, vertinant vienos ar kitos formos priimtinumą. Visų išvardintų labdaros paramos formų priimtinumą visuomenei labiau pabrėžia gyventojai, turintys didesnes pajamas bei didmiesčių gyventojai. Tuo tarpu gyventojai, turintys mažesnes pajamas, kaimo ir mažesnių miestų gyventojai dažniau nei kitos socialinės grupės neturėjo nuomonės apie vienos ar kitos labdaros /paramos formos priimtinumą (pvz. kas ketvirtas turintis mažiausias pajamas, 28% kaimo gyventojų nieko negalėjo pasakyti apie kitų paslaugų ar prekių priimtinumą, tas pats pasakytina ir apie renginių rėmimą).

Respondentų prašėme pasakyti, kokią labdaros/paramos forma jiems atrodo priimtinausia.

Respondentų atsakymai pasiskirstė taip:

- Tiesioginės išmokos labdaros /paramos gavėjams privatiems asmenims šeimoms	33%
- Kita materialinė parama tiesiogiai suteikiama paramos gavėjams privatiems asmenims	27%
- Priklauso nuo aplinkybių	27%
- Netiesioginė parama – fondų, draugijų, visuomeninių organizacijų, veiklos rėmimas, skiriant lėšas projektų rėmimui	5%
- Renginių/akcijų rėmimas (koncertų, sporto varžybų)	3%
- N/N	4%

Akivaizdu, kad asmeniškai respondentams priimtinausios tiesioginės pinigines išmokos arba kita materialinė parama, tiesiogiai suteikiama gavėjui. Piniginių išmokų priimtinumą ypač pabrėžė mažesnių miestų gyventojai bei turintys mažiausias pajamas. Kitą materialinę paramą dažniau nei kiti minėjo kaimo gyventojai.

Dažniau nei kas ketvirtas (27%) respondentas teigė, kad labdaros/paramos formos priimtumas priklauso nuo aplinkybių. Tokį variantą dažniau minėjo gyventojai, turintys didžiausias šeimos pajamas, didmiesčių gyventojai, turintys aukštąjį išsimokslinimą, specialistai/vadovai, pensininkai.

LABDAROS/PARAMOS DONORŲ ŽINOMUMAS

Šiame skyriuje aptarsime gyventojų nuomonę apie Lietuvos ir užsienio rėmėjų indėlį bei Lietuvos ir užsienio rėmėjų žinomumą.

Kas antras respondentas (50%) mano, kad šiuo metu daugiau labdaros/paramos Lietuvai skiria užsienio rėmėjai. Tai dažniau pabrėžė respondentės moterys, jaunesni 15-29 m. ir 30-49 m., gyventojai, lietuviai, turintys mažesnes pajamas, kaimo ir mažesnių miestų gyventojai, turintys aukštąjį išsimokslinimą, specialistai/vadovai.

Maždaug kas penktas (19%) apklausos dalyvis mano, kad daugiau labdaros /paramos šiuo metu skiria Lietuvos rėmėjai. Tai dažniau respondentai vyrai, nelietuviai, gyventojai, turintys didesnes pajamas, didmiesčių gyventojai, studentai/moksleiviai.

Maždaug kas trečias (32%) apklausos dalyvis neturėjo nuomonės šiuo klausimu. Tai dažniau vyriausi 50m. ir vyresni respondentai, turintys mažiausias šeimos pajamas, kaimo ir mažesnių miestų gyventojai.

LIETUVOS JURIDINIAI ASMENYS – LABDAROS/PARAMOS DONORAI

Tyrimo metu respondentų prašėme įvardinti jiems žinomas Lietuvos organizacijas, įstaigas, įmones, fondus, kurios/kurie, jų manymu, skiria daugiausiai lėšų labdarai/paramai (ne daugiau trijų pavadinimų). Reikia pažymėti, kad dažniau nei kas antras respondentas (59%) neturėjo nuomonės šiuo klausimu. Tai du trečdaliai (64%) 50 m. ir vyresnių respondentų, maždaug trys ketvirtadaliai gyventojų (71%), turinčių mažiausias pajamas, daugiau nei du trečdaliai kaimo ir mažesnių miestų gyventojų (atitinkamai po 69%).

Turintys nuomonę aptariamam klausimui (42%) iš viso paminėjo 131 rėmėjų pavadinimą. Tarp dažniau minimų yra šie (sąrašė nurodytos pavardės, kurias paminėjo bent 1% respondentų):

	Proc. nuo visų respondentų	Pro. tarp turėjusių nuomonę
- A.Adamkienės fondas	11%	27%
- Caritas	11%	27%
- Atviros Lietuvos fondas	4%	9%
- Raudonasis Kryžius	3%	7%
- L.Paksienės "Gerumo fondas"	3%	7%
- SOS vaikai	3%	6%
- Bėdų turgus	3%	6%
- Utenos alus	2%	6%
- V.Landsbergio fondas	2%	5%
- Omnitel	2%	5%
- Švyturys	2%	4%
- Kalnapilis	2%	4%
- Alaus gamintojai	1%	4%
- Lietuvos rytas	1%	3%
- Maxima (VP Market tinklas)	1%	3%
- Bažnyčia	1%	2%
- Telekomas	1%	2%
- Koncertai Vingio parke (muzikantai)	1%	2%
- Privatūs verslininkai	1%	2%
- Didelės įmonės	1%	1%
- G.Ručytės-Landsbergienės fondas	1%	1%

- Kaimo vaikų fondas	1%	1%
- Socialinės rūpybos skyriai	1%	1%
- Vikonda	1%	1%
- Viltis	1%	1%
- Philip Morris Lietuva	1%	1%
- TELE-2	1%	1%
- Achema	1%	1%
- Samariečiai	1%	1%
- V.Adamkaus fondas	1%	1%
- A.Zuokienės fondas	1%	1%
- Kraft Food Lietuva	1%	1%
- Invalidų reikalų taryba	1%	1%

Kaip matyti, tarp juridinių asmenų rėmėjų daugiau išvardinta stambių pramonės, paslaugų, prekybos įmonių, mažiau fondų, visuomeninių organizacijų pavadinimų.

Tačiau reikia pažymėti, kad būtent kai kurių fondų pavadinimus minėjo didesnis respondentų skaičius: kas dešimtas - A.Adamkienės fondą ir toks pats skaičius organizaciją Caritas. Atviros Lietuvos fondą minėjo 4% apklausos dalyvių. A.Adamkienės fondą dažniau minėjo jauniausi 15-29 m. respondentai, didmiesčių gyventojai. Organizaciją Caritas – 30-49m. amžiaus apklausos dalyviai, turintys didesnes šeimos pajamas, didmiesčių gyventojai. Atviros Lietuvos fondas geriausiai žinomas tarp jauniausių 15-29 m. apklausos dalyvių, didmiesčių gyventojų. L.Paksienės fondas taip pat geriausiai žinomas tarp jauniausių apklausos dalyvių bei gyventojų, turinčių didžiausias šeimos pajamas.

ŽINOMI LIETUVOS ŽMONĖS – LABDAROS/PARAMOS DONORAI

Respondentų prašėme išvardinti žinomus Lietuvos žmones, kurie, jų manymu, skiria daugiausiai lėšų labdarai/paramai (ne daugiau 3 pavardžių). Kas antras Lietuvos gyventojas (50%) neturėjo nuomonės šiuo klausimu. Tai dažniau 50m. ir vyresni apklausos dalyviai (57%), turintys mažiausias pajamas (63%), kaimo ir mažų miestų gyventojai (atitinkamai 56% ir 55%).

Turėję nuomonę šiuo klausimu iš viso paminėjo 57 pavardes (sąrašė nurodytos pavardės, kurias paminėjo iki 1% respondentų):

	Proc. nuo visų respondentų	Proc. tarp turėjusių nuomonę
- A.Adamkienė	32%	63%
- V.Uspaskich	10%	21%
- V.Adamkus	9%	19%
- L.Paksienė	8%	17%
- K.Bobelis	4%	17%
- A.Brazauskas	3%	5%
- B.Lubys	3%	5%
- A.Zuokienė	3%	5%
- V.Landsbergis	3%	5%
- N.Veličkienė	2%	4%
- K.Prunskienė	2%	4%
- A.Sabonis	2%	3%
- Š.Marčiulionis	1%	3%
- R.Paksas	1%	2%
- A.Paulauskas	1%	2%
- G.Ručytė-Landsbergienė	1%	1%
- J.Kazickas	1%	1%
- E.Mildažytė	1%	1%

Tarp Lietuvos rėmėjų geriausiai žinoma A.Adamkienė. Jos pavardę minėjo du trečdaliai apklausos dalyvių. Kas dešimtas minėjo verslininką ir politiką V.Uspaskich, maždaug kas dešimtas jo ekscelenciją V.Adamkų. Šiek tiek mažesnis skaičius pirmąją šalies poniją - L.Paksienę. Akivaizdu, kad Lietuvos gyventojams geriau žinomos rėmėjų pavardės, kurių veikla/rėmimo akcijos dažniau viešinamos žiniasklaidoje (TV, spaudoje).

UŽSIENIO JURIDINIAI ASMENYS – LABDAROS/PARAMOS DAVĖJAI

Tyrimo metu respondentų taip pat prašėme įvardinti jiems žinomas užsienio organizacijas, įstaigas, įmones, fondus, kurios/kurie, jų manymu, skiria daugiausiai lėšų labdarai/paramai (ne daugiau trijų pavadinimų). Nors kaip jau buvo minėta kas antras gyventojas mano, kad daugiau labdaros/paramos gaunama iš užsienio rėmėjų, nuomonės šiuo klausimu neturėjo daugiau nei du trečdaliai apklausos dalyvių (69%). Nei vieno pavadinimo negalėjo įvardinti beveik trys ketvirtadaliai (72%) 50m. ir vyresnių Lietuvos gyventojų, dauguma gyventojų turinčių mažiausias pajamas (79%), kaimo gyventojai (77%), mažų miestelių gyventojai (74%).

Mažiau nei trečdalis (31%) apklausos dalyvių įvardijo nors vieną užsienio rėmėją-juridinį asmenį. Iš viso buvo paminėti 76 rėmėjų pavadinimai. Tarp dažniau minimų yra šie (sąrašė nurodyti pavadinimai, kuriuos paminėjo iki 1% respondentų):

	Proc. nuo visų respondentų
- Tarptautinis Raudonasis Kryžius	11%
- Caritas	5%
- G.Soros fondas	5%
- Maltos ordinas	2%
- Phare	2%
- SAPARD	2%
- Vokietija	2%
- UNESCO	2%
- UNICEF	1%
- Švedija	1%
- Europos Sąjunga	1%
- Samariečiai	1%

Iš tarptautinių rėmėjų Lietuvos gyventojams geriausiai žinomas Tarptautinis Raudonasis Kryžius. Jį minėjo dažniau nei kas dešimtas apklausos dalyvis. Tai dažniau vyrai, jauniausi 15-29m. ir 30-49m. amžiaus respondentai, turintys didžiausias pajamas, didmiesčių gyventojai. Antra/trečia pozicija pagal žinomumą dalinasi – organizacija Caritas ir G.Soros fondas. Caritas geriau žinomas jauniausiems 15-29m. apklausos dalyviams, turintiems didžiausias šeimos pajamas, mažesnių miestų gyventojams. G.Soros fondas – respondentams vyrams, 30-49m. gyventojams, turintiems didžiausias šeimos pajamas, miestų gyventojams. Kiti juridiniai asmenys minimi rečiau. Kaip matyti, tarp rėmėjų yra įvardytos valstybės, iš kurių atkeliauja labdaros/paramos siuntos, nenurodant organizacijos pavadinimo.

UŽSIENIO PRIVATŪS ASMENYS – LABDAROS/PARAMOS DONORAI

Respondentus taip pat prašėme įvardinti žinomus užsienio asmenis, kurie, jų manymu, skiria daugiausiai lėšų labdarai/paramai įvairiose pasaulio šalyse. Reikia pažymėti, kad dauguma apklausos dalyvių (88%) neturėjo nuomonės šiuo klausimu. Mažiausias informuotumas yra tarp kaimo gyventojų bei turinčių mažiausias pajamas.

Tarp turėjusių nuomonę iš viso įvardytos 65 pavardės. Dažniausiai minimas G.Soros (2%), antras M.Jackson - (1%), trečias G.Bush - (1%). G.Soros pavardę dažniau minėjo 30-49m. amžiaus gyventojai, turintys didžiausias šeimos pajamas, didmiesčių gyventojai.

POŽIŪRIS Į LABDAROS DONORUS IR RECIPIENTUS

Šiame skyriuje aptarsime gyventojų nuomonę bei visuomenės požiūrį į labdaros/paramos davėjus ir gavėjus.

Tyrimo metu gyventojų klausėme, kaip asmeniškai vertina labdaros/paramos donorus ir recipientus. Bendri rezultatai pateikiami 21 lentelėje:

21 lentelė

(% - visi respondentai)

	Palanki	Nepalanki	N/N
Labdaros/paramos davėjai – verslo įmonės	79	4	17
Labdaros/paramos davėjai – visuomeninės organizacijos fondai	78	4	18
Labdaros/paramos davėjai – privatūs asmenys	80	3	17
Labdaros/paramos gavėjai- visuomeninės organizacijos/fondai ir pan.	64	14	22
Labdaros/paramos gavėjai – privatūs asmenys	70	9	21

Dauguma apklausos dalyvių palankiai vertina labdaros davėjus. Nuomonės šiuo klausimu neturėjo atitinkamai beveik kas penktas apklausos dalyvis. Tai dažniau 50m. amžiaus ir vyresni gyventojai, kaimo, mažesnių miestų gyventojai, turintys mažiausias šeimos pajamas, nelietuviai.

Požiūris į paramos gavėjus mažiau palankus. Ypač tai pasakytina apie visuomenines organizacijas/fondus ir pan. Jas palankiai vertina mažiau nei du trečdaliai (64%) apklausos dalyvių. Tai dažniau 30-40m. amžiaus gyventojai, turintys didžiausias pajamas, didmiesčių gyventojai. Dažniau nei kas dešimto apklausos dalyvio nuomonė apie labdaros/paramos gavėjas visuomenines organizacijas/fondus ir pan. yra nepalanki. Nepalankus visuomeninių organizacijų gavėjų vertinimas labiau būdingas jauniausiems 15-29m. amžiaus apklausos dalyviams, gyventojams turintiems didesnes nei vidutines pajamas, kaimo gyventojams. Reikia taip pat pažymėti, kad dažniau nei kas penktas (22%) respondentas apie aptariamą kategoriją gavėjų apkritai neturėjo nuomonės. Tai dažniau vyresni gyventojai (50m. ir vyresni), kaimo ir mažesnių miestų gyventojai, nelietuviai, turintys žemiausią išsimokslinimą (nebaigtas vidurinis), pensininkai.

Septynių iš dešimties (70%) apklausos dalyvių nuomonė apie labdaros gavėjus privačius asmenis yra palanki, mažiau nei kas dešimto (9%) – nepalanki, dažniau nei kas penktas (21%) respondentas neturėjo nuomonės šiuo klausimu. Nepalankiai labdaros gavėjus privačius asmenis dažniau vertina jaunesni 15-29 m. ir 30-49 m. gyventojai, turintys vidutines šeimos pajamas, nelietuviai.

Tyrimo metu respondentų taip pat prašėme, koks, jų manymu, visuomenės požiūris į labdaros/paramos davėjus bei gavėjus. Bendri rezultatai pateikiami 22 lentelėje/

22 lentelė

(% - visi respondentai)

	Palanki	Nepalanki	N/N
Labdaros/paramos davėjai – verslo įmonės	63	3	34
Labdaros/paramos davėjai – visuomeninės organizacijos fondai	62	4	35
Labdaros/paramos davėjai – privatūs asmenys	63	4	34
Labdaros/paramos gavėjai- visuomeninės organizacijos/fondai ir pan.	52	11	37
Labdaros/paramos gavėjai – privatūs asmenys	55	9	36

Tyrimo rezultatai rodo, kad maždaug du trečdaliai gyventojų mano, kad visuomenės požiūris į labdaros/paramos davėjus yra palanki. Tik nežymi dalis apklausos dalyvių mano, kad visuomenės požiūris į labdaros/paramos davėjus yra nepalankus. Dažniau nei kas trečias 15m. ir vyresnis Lietuvos gyventojas neturėjo nuomonės aptariamam klausimui.

Tuo tarpu tik šiek tiek dažniau nei kas antras apklausos dalyvis mano, kad visuomenės nuomonė apie labdaros/paramos gavėjus yra palanki. O maždaug keturi iš dešimties apklausos dalyvių neturėjo nuomonės aptariamam klausimui. Dažniau nei kas dešimtas apklausos dalyvis mano, kad visuomenės nuomonė apie visuomenines organizacijas/fondus ir pan. labdaros/paramos gavėjas yra nepalanki. Maždaug kas dešimtas mano, kad visuomenė nepalankiai vertina ir labdaros/paramos gavėjus privačius asmenis.

Akivaizdu, kad tiek patys respondentai, tiek ir visuomenė daugiau pozityviai vertina ir donorus, ir recipientus. Tačiau reikėtų pažymėti, kad palankumas gavėjams yra sąlyginai mažiau pabrėžiamas.

TEISINIAI LABDAROS/PARAMOS TEIKIMO ASPEKTAI

GYVENTOJŲ INFORMUOTUMAS APIE GYVENTOJŲ PAJAMŲ MOKESČIO ĮSTATYMO PATAISĄ

Tyrimo metu gyventojų klausėme, ar jie yra ką nors girdėję apie gyventojų pajamų mokesčio įstatymo pataisą, kuri suteikia galimybę nuolatiniais Lietuvos gyventojams nuo 2004 m. skirti iki 2 proc. pajamų mokesčio pagal Lietuvos Respublikos labdaros ir paramos įstatymą turintiems teisę gauti paramą.

Tyrimo rezultatai rodo, kad net du trečdaliai (66%) apklausos dalyvių neturi jokios informacijos apie minėtą įstatymo pataisą. Tai dažniau moterys nei vyrai, beveik trys ketvirtadaliai (71%) jauniausių 15-29m. amžiaus gyventojų, kaimo, mažesnių miestų gyventojai, turintys žemesnį išsimokslinimą, studentai/moksleiviai, nelietuviai.

Nepaisant informuotumo lygio apie įstatymo pataisą, gyventojus prašėme įvertinti galimybę skirti iki 2 proc. savo pajamų mokesčio sumos labdarai/paramai.

Pajamų mokesčio įstatymo pataisos vertinimas

23 lentelė

(% - visi respondentai)

	Visiškai sutinku	Sutinku	Nesutinku	Visiškai nesutinku	N/N
1. Tai puikus dalykas, pagaliau aš žinosiu, kad dalis mano uždirbtų pinigų skiriama kilniam tikslui	10	29	19	7	35
2. Manau, kad tai skatins atjautą, labiau suartins žmones, stiprins bendruomenės jausmą	7	28	24	8	33
3. Tai rodo valdžios nesugebėjimą spręsti socialines, švietimo, kultūros, sveikatos apsaugos problemas, permetant dalį savo išipareigojimų ir atsakomybės privatiems asmenims	30	29	11	2	28
4. Manau, kad įstatymo pataisa realiai neveiks, kaip ir daugelis kitų, ir niekas negalės pasinaudoti šia galimybe	20	36	8	2	34
5. Procedūra bus per daug sudėtinga ir tai atbaidys žmones	18	31	9	1	41

Kaip matyti, maždaug keturi iš dešimties apklausos dalyvių teigiamai vertina galimybę skirti 2 proc. savo pajamų mokesčio labdarai/paramai ir mano, kad tai puikus dalykas, nes ir dalis asmeninių pinigų bus skiriam kilniam tikslui. Tai ypač pabrėžė gyventojai, turintys aukštąjį išsimokslinimą, specialistai/vadovai, studentai/moksleiviai. Dažniau nei kas penktas respondentas yra priešingos nuomonės. Tai dažniau gyventojai turintys vidurinį išsimokslinimą, darbininkai/ūkininkai, bedarbiai. Dažniau nei kas trečias apskritai neturėjo nuomonės aptariamam klausimui. Reikia pažymėti, kad tarp neturėjusių nuomonės beveik du trečdaliai respondentų, turinčių žemiausią išsimokslinimą (nebaigtą vidurinį), dažniau nei kas antras pensininkas, t.y. tos gyventojų grupės, kurioms ši pataisa neaktuali.

Nuomonės dėl to, ar pataisa turės įtakos atjautos skatinimui, žmonių suartėjimui, išsiskyrė. Trečdalis apklausos dalyvių pritaria šiai minčiai, trečdalis nepritaria. Trečdalis neturėjo nuomonės šiuo klausimu.

Daugiau nei pusė apklausos dalyvių (59%) sutinka, kad įstatymo pataisa rodo valdžios nesugebėjimą spręsti socialines, švietimo, kultūros, sveikatos apsaugos problemas, permetant dalį savo įsipareigojimų ir atsakomybės privatiems asmenims. Tai pabrėžė ne tik gyventojai turintys aukštąjį išsimokslinimą, specialistai/vadovai, bet ir gyventojai turintys vidurinį išsimokslinimą, darbininkai/ūkininkai. Su tuo nesutinka tik šiek tiek dažniau nei kas dešimtas (13%) apklausos dalyvis. Dažniau nei kas penktas respondentas (28%) neturėjo nuomonės šiuo klausimu.

Dažniau nei kas antras apklausos dalyvis (56%) skeptiškai nusiteikęs aptariamoms įstatymo pataisoms veiksmingumu, t.y. mano, kad ji realiai neveiks, kaip ir daugelis kitų, ir niekas negalės ja pasinaudoti. Tai pabrėžė ne tik gyventojai turintys aukštąjį išsimokslinimą, specialistai/vadovai, bet ir turintys vidurinį išsimokslinimą, darbininkai/ūkininkai. Kas dešimtas respondentas nepritaria tokiai nuomonei. Dažniau nei kas trečias apklausos dalyvis neturėjo nuomonės šiuo klausimu.

Kas antras respondentas (49%) mano, kad procedūra bus per daug sudėtinga ir tai atbaidys žmones. Tai vėl gi pabrėžė ir gyventojai turintys aukštąjį išsimokslinimą, specialistai/vadovai, ir turintys vidurinį išsimokslinimą, darbininkai/ūkininkai. Kas dešimtas respondentas (10%) yra priešingos nuomonės, keturi iš dešimties (41%) neturėjo nuomonės aptariamam klausimui.

Respondentų klausėme, kuriai sričiai ar konkrečiai organizacijai jie skirtų šiuos 2 proc. savo pajamų mokesčio lėšų ir kodėl?

Buvo paminėtos šios sritys ir organizacijos (kurias paminėjo iki 1 proc. respondentų)

(daugybiniai atsakymai)

- Socialinei rūpybai	20%
- Sveikatos apsaugai	16%
- Švietimui	10%
- Neįgaliesiems	10%
- Mokslui	6%
- Vaikams	3%
- Didelėms, skurdžiai gyvenančioms šeimoms, kad jų vaikai gautų išsilavinimą	3%
- Kultūrai (meno žmonėms)	3%
- Vaikams, sergantiems sunkiomis ligomis	2%
- Neįgaliems vaikams	2%
- Sportui	2%
- Vienišiemis seneliams	2%
- Asmeniškai konkrečiai šeimai, privačiam asmeniui	2%
- Pensijoms	1%
- Bedarbiams	1%
- Gabiems vaikams, jauniems talentams	1%
- Nukentėjusiems nuo nelaimių	1%
- Kaimui/žemdirbiams	1%
- Studentams	1%
- Benamiams (benamių nakvynių namams)	1%
- Vaikų fondams	1%
- Darbo vietų kūrimui	1%
- Jokiai	11%
- Nežino, negalvojo apie tai	25%

Nors respondentai pakankamai skeptiškai vertina įstatymo pataisos teikiamas galimybes, tačiau tik kas dešimtas neskirtų savo 2 proc. pajamų mokesčio lėšų labdarai/paramai. Kas ketvirtas apie tokią galimybę dar negalvojo. Beveik du trečdaliai apklausos dalyvių yra pasirengę skirti pinigus labdarai/paramai. Dažniau nei kitos buvo minima socialinė rūpyba, sveikatos apsauga, švietimas, neįgalieji, mokslas.

Didesnė dalis apklausos dalyvių (70%) negalėjo įvardyti priežasčių ar motyvų, kurie lemia ketinimus paremti vieną ar kitą sritį. Yra manančių, kad 2 proc. tai priverstinis išsipareigojimas.

Turėję nuomonę aptariamu klausimu teigė, kad pinigų skyrimas labdarai/paramai yra sąlygojamas nepakankamo valstybės rūpesčio, nuolatinio pinigų trūkumo deklaravimo dažniau minėtoms sritims bei dėl galimų neįgiamų socialinių pasekmių.

Žemiau išvardintos priežastys, skatinančios remti konkrečią sritį ar socialinę grupę:

(proc. nurodžiusių konkrečią sritį)

Švietimas:

Visi žmonės turi būti išsimokslinę nepriklausomai nuo jų socialinės padėties	15%
Jų situacija sunkiausia	13%
Valstybė skiria mažai lėšų	8%
Sava sritis, geriausiai pažįsta	5%
Be to neapsieitų, būtiniausioms priemonėms įsigyti	3%
Vaikai turi gauti tai, ko negali suteikti tėvai	1%
Brangus mokslas	1%
Lavinti kūrybiškumą	1%
N/N	53%

Sveikatos apsaugai:

Jų situacija sunkiausia	8%
Brangus gydymas, kas būtų prieinamas visiems	5%
Valstybė turi daugiau rūpintis tautos gerove, skiria mažai lėšų, nesirūpina	4%
Tai didžiausias turtas, ką žmonės turi	4%
Be to neapsieitų (būtiniausioms priemonėms įsigyti)	3%
Sveiki žmonės – sveika valstybė	2%
Kad pasiektų reikiamą lygį	1%
N/N	72%

Socialinei rūpybai:

Jų situacija sunkiausia	12%
Nori padėti	7%
Be to neapsieitų (būtiniausioms priemonėms įsigyti)	5%
Valstybė turi daugiau rūpintis tautos gerove, skiria mažai lėšų, nesirūpina	4%
Vaikai turi gauti viską, ko jiems nesuteikė tėvai	4%
Jie už save gali mažiausiai pakovoti (vaikai)	3%
Labiausiai nuskriaustiems piliečiams	3%
Vaikų namams labiausiai reikalingos lėšos	3%
N/N	58%

Kultūrai (meno žmonėms)

Valstybė turi daugiau rūpintis tautos gerove, skiria mažai lėšų, nesirūpina	28%
Reikia atkurti teatrus	6%
Jų situacija sunkiausia	5%
Be to neapsieitų	5%
Ten dirba - sava sritis, artima sritis, geriausiai pažįsta tą sritį	5%
N/N	58%

Jaunimo užimtumui:

Jų situacija sunkiausia	10%
Vaikai turi gauti viską, ko negalėjo suteikti tėvai	6%
Sumažėtų jaunų narkomanų	6%
Sumažėtų jaunimo nusikalstamumas	6%
Nori palengvinti jų gyvenimą, nori padėti	5%
Kūrybiškumo lavinimui	5%
N/N	64%

Mokslui:

Valstybė skiria mažai lėšų	9%
Nori padėti	5%
Brangus mokslas	1%
N/N	62%

Vaikams:

Jų situacija sunkiausia	12%
Visi žmonės turi būti išsimokslinę nepriklausomai nuo jų socialinės padėties	9%
Gaila jų	3%
Jie už save mažiausiai gali pakovoti	3%
Kad nejaustų, kas dabar vyksta	3%
Nori palengvinti jų gyvenimą, nori padėti	2%
Jie labiausiai nuskriausti visuomenės piliečiai	2%
N/N	68%

Gabiems vaikams, jauniems talentams:

Visi žmonės turi būti išsimokslinę nepriklausomai nuo jų socialinės padėties	29%
Nori palengvinti jų gyvenimą, nori padėti	20%
N/N	58%

Didelėms, skurdžiai gyvenančioms šeimoms:

Jų situacija sunkiausia	10%
Be to neapsieitų (būtinausioms priemonėms įsigyti)	6%
Norėtų palengvinti jų gyvenimą	5%
Gaila jų	4%
Jų mažos pašalpos	3%
Sunku auginti daug vaikų	3%
N/N	75%

Neigaliems vaikams:

Norėtų palengvinti jų gyvenimą, nori padėti	10%
Be to neapsieitų (būtinausioms priemonėms įsigyti)	7%
Visi žmonės turi būti išsimokslinę nepriklausomai nuo jų socialinės padėties	7%
Jų situacija sunkiausia	3%
N/N	80%

Vaikams, sergantiems mirtinomis ligomis:

Brangus gydymas (kad būtų prieinamas visiems)	13%
Jų situacija sunkiausia	11%
Gaila sergančių mažų vaikų	3%
Suteikta viltis įveikia ir pačią ligą	3%
N/N	70%

Kaimui, žemdirbiams:

Jų situacija sunkiausia	21%
Brangus gydymas (kad būtų prieinamas visiems)	10%
Visi žmonės turi būti išsimokslinę nepriklausomai nuo jų socialinės padėties	10%
N/N	58%

Pensijoms (pensininkams):

Jų situacija sunkiausia	6%
Norėtų palengvinti jų gyvenimą, norim padėti	5%
N/N	89%

Darbo vietų kūrimui:

Dirbantis žmogus pats užsidirbs	26%
N/N	74%

Neįgaliesiems:

Jų situacija sunkiausia	13%
Valstybė turi daugiau rūpintis tautos gerove, skiria mažai lėšų, nesirūpina	5%
Be to neapsieitų (būtinausioms priemonėms)	4%
Jie už save gali mažiausiai pakovoti	3%
Protezams įsigyti	3%
Norėtų palengvinti jų gyvenimą, nori padėti	2%
Brangus gydymas (kad būtų prieinamas visiems)	2%
Visi žmonės turi būti išsimokslinę nepriklausomai nuo jų socialinės padėties	1%
Ten dirba - sava sritis, artima sritis, geriausiai pažįsta tą sritį	1%
Paremti konkrečiais daiktais, maistu	1%
N/N	63%

Benamiams (nakvynių namams):

Jų situacija sunkiausia	28%
Norėtų palengvinti jų gyvenimą, nori padėti	10%
N/N	62%

Nukentėjusiems nuo nelaimių:

Be to neapsieitų (būtinausioms priemonėms)	9%
Lėšos būtų panaudotos pagal paskirtį	9%
N/N	82%

Vienišiemis seneliams:

Tokios moralinės nuostatos	8%
Jų situacija sunkiausia	8%
Valstybė turi daugiau rūpintis tautos gerove, skiria mažai lėšų, nesirūpina	6%
N/N	78%

Vargšams:

Be to neapsieitų (būtinausioms priemonėms įsigyti)	24%
Jų situacija sunkiausia	12%
Norėtų palengvinti jų gyvenimą, nori padėti	9%
N/N	56%

Asmeniškai konkrečiai šeimai, privačiam asmeniui:

Lėšos būtų panaudotos pagal paskirtį	23%
Norėtų palengvinti jų gyvenimą, nori padėti	9%
Jų situacija sunkiausia	7%
Tai teisinga, bus išleista teisingai	6%
N/N	57%

Bažnyčiai:

Lėšos būtų panaudotos pagal paskirtį	24%
Tai teisinga, bus išleista teisingai	35%
N/N	41%

Bedarbiams:

Valstybė turi daugiau rūpintis tautos gerove, skiria mažai lėšų, nesirūpina	10%
Visi žmonės turi būti išsimokslinę nepriklausomai nuo jų socialinės padėties	8%
Jų mažos pašalpos	8%
Norėtų palengvinti jų gyvenimą, nori padėti	6%
N/N	76%

Vaikų organizacijai “Viltis”:

Brangus gydymas (kad būtų prieinamas visiems)	41%
N/N	59%

Studentams:

Visi žmonės turi būti išsimokslinę nepriklausomai nuo jų socialinės padėties	30%
Norėtų palengvinti jų gyvenimą, nori padėti	14%
Pats buvau studentas	14%
Turim sunkiai sergančių draugų	14%
Jų situacija sunkiausia	14%
Ten dirba – sava sritis, artima sritis, geriausiai pažįsta	14%

Jaunoms šeimoms (būstui)

Gimstamumui didinti	21%
N/N	79%

LABDARINGOS VEIKLOS VYSTYMO SI PERSPEKTYVA LIETUVOJE

Tyrimo metu Lietuvos gyventojų prašėme pasakyti, ar labdaros/paramos teikimo teisinės bazės papildymas turės įtakos šio proceso vystymuisi, didesniai aktyvumui Lietuvoje.

Dažniau nei kas antras apklausos dalyvis teigė, kad aptariama įstatymo pataisa turės įtakos labdaringos veiklos vystymuisi ir didesniai aktyvumui. Tačiau reikia pažymėti, kad tik nežymi dalis respondentų (2%) mano, kad įtaka bus labai didelė. Dažniau nei kas ketvirtas (28%) respondentas linkęs manyti, kad ji turės tik tam tikrą įtaką. Toks vertinimas labiau būdingas gyventojams, turintiems didžiausias pajamas, didmiesčių gyventojams. Dažniau nei kas penktas apklausos dalyvis (22%) teigė, kad pataisa beveik neturės įtakos. Toks pakankamai skeptiškas požiūris labiau būdingas 30-49m. amžiaus gyventojams, nelietuvių tautybės respondentams, gyventojams, turintiems didesnes nei vidutines šeimos pajamas, specialistams/vadovams.

Dažniau nei kas dešimtas apklausos dalyvis (11%) mano, kad įstatymo pataisa visiškai neturės įtakos aptariamo proceso vystymuisi. Tokia kategoriška nuomonė labiau būdinga 30-49m. amžiaus gyventojams (13%), niekada nesilankantiems bažnyčioje (15%), turintiems vidurinę išsimokslinimą (14%), darbininkams/ūkininkams (13%), bedarbiams (17%).

Dažniau nei kas trečias (36%) respondentas apskritai neturėjo nuomonės aptariamam klausimui. Tai dažniau moterys (40%) nei vyrai (32%), jauniausi 15-29m. amžiaus, gyventojai (39%) bei vyriausi 50m. ir vyresni gyventojai (42%), turintys mažiausias šeimos pajamas (44%), kaimo (41%), mažesnių miestų gyventojai (43%), dažnai besilankantys bažnyčioje (43%).

LIETUVOS GYVENTOJŲ VERTYBINĖS ORIENTACIJOS

Dominuojančias Lietuvos gyventojų vertybines orientacijas galima suskirstyti į penkias pagrindines grupes (pagal Rokeach Values Survey skalę, faktorinės analizės rezultatus)

24 lentelė

Orientacija (faktorius)	Dominuojančios vertybės
<i>1. Socialiai orientuotas intelektualumas</i>	Logiškumas Nepriklausomybė Paklusnumas Intelektualumas Mandagumas Kompetencija Platus akiratis Vaizduotė Ambicingumas Išmintis
<i>2. Orientacija į socialines normas</i>	Naudingumas Atlaidumas Tvarkingumas Patikimumas Sąžiningumas Draša Savikontrolė Švelnumas
<i>3. Orientacija į tarpasmeninius santykius, šeimą</i>	Šeimos saugumas Laimė Vidinė harmonija Brandi meilė
<i>4. Universalios vertybės</i>	Taika pasaulyje Lygybė Grožis Savigarba Tikra draugystė Laisvė Nacionalinis saugumas
<i>5. Savirealizacija, hedonizmas</i>	Jaudinantis gyvenimas Patogus gyvenimas Savęs realizavimas Visuomeninis pripažinimas Malonumai

Šių vertybinių orientacijų pagrindu tyrimas leido suskirstyti Lietuvos gyventojus į penkias pagrindines grupes, besiskiriančias dominuojančiomis vertybinėmis orientacijomis:

6. Socialiai orientuoti intelektualai - į šią grupę patenka 16% suaugusių gyventojų;
7. "Atsijungusieji" - į šią grupę patenka 16% suaugusių gyventojų
8. Hedonistai - į šią grupę patenka 45% suaugusių gyventojų
9. Bendrautojai - į šią grupę patenka 11% suaugusių gyventojų
10. Universalai - į šią grupę patenka 12% suaugusių gyventojų

Kiekvienai iš šių grupių svarbiausios tokios vertybės:

25 lentelė

(vertinimų vidurkiai, skalė nuo 1 iki 9, kur 1 – svarbu, 9 – ypač svarbu)

Socialiai orientuoti intelektualai		Atsijungusieji	Hedonistai		Bendrautojai		Universalai	
Sąžiningumas	7.81	Visos vertybės vienodai svarbios	Patogus gyvenimas	7.52	Šeimos saugumas	8.09	Savigarba	6.53
Patikimumas	7.67		Malonumai	7.36	Laimė	7.27	Tikra draugystė	6.49
Švelnumas	7.67		Savęs realizavimas	7.33	Brandi meilė	6.98	Taika pasaulyje	6.22
Tvarkingumas	7.58		Visuomeninis pripažinimas	7.06	Vidinė harmonija	6.12	Nacionalinis saugumas	5.92
Intelektualumas	7.49		Jaudinantis gyvenimas	6.74			Laisvė	5.86
Savikontrolė	7.46						Grožis pasaulyje	4.54
Išmintis	7.76						Lygybė	4.53
Logiškumas	7.45							
Mandagumas	7.40							
Nepriklausomybė	7.31							
Drąsa	7.06							
Ambicingumas	6.90							

Tyrimo rezultatai rodo, kad kai kurios skirtingai orientuotų gyventojų nuostatos į labdarą / paramą skiriasi – jos priklauso nuo bendrųjų vertybinių orientacijų:

Socialiniai – visuomeniniai aspektai

26 lentelė

(% sutinkančių su kiekvienu teiginiu vertybinės grupėse)

	Socialiai orientuoti intelektualai	Atsijungusieji	Hedonistai	Bendrautojai	Universalai
Trumpalaikė parama pinigais ar kitomis materialinėmis vertybėmis neskatinama žmonių patiems ieškoti būdų, kaip spręsti savo problemas	52	52	48	56	41
Žmogus, įpratęs prašyti ir gauti neatlygintą paramą, galų gale tampa visiškai priklausomas nuo davėjų	75	60	67	61	56
Lietuvoje yra socialinių grupių, kurios neišgyventų be rėmėjų paramos	90	91	94	94	92
Labdara - tai galimybė žmogui "atsistoti ant kojų"	51	74	60	54	63
Labdara/parama suteikia galimybę įgyvendinti neįprastus, originalius, novatoriškus projektus, kurie nėra remiami iš valstybės biudžeto	89	89	90	92	85

Absoliuti dauguma Lietuvos gyventojų, nepriklausomai nuo jų vertybinių orientacijų sutinka, kad Lietuvoje yra socialinių grupių, kurios neišgyventų be rėmėjų paramos. Dauguma sutinka ir su tuo, kad labdara/parama suteikia galimybę įgyvendinti neįprastus, originalius, novatoriškus projektus, kurie nėra remiami iš valstybės biudžeto.

Kalbant apie kitus socialinius-visuomeninius aspektus, reikia pažymėti, kad “socialiai orientuoti intelektualai” labiau nei kitos respondentų grupės linkę pabrėžti, kad žmonės įpratę prašyti ir gauti neatlygintą paramą, galų gale tampa visiškai priklausomi nuo davėjų. Tas pats pasakytina ir apie “hedonistus”. “Atsiriboję” dažniau nei kitos grupės pabrėžia pozityvią labdaros/paramos įtaką gavėjui, t.y. sutinka su tuo, kad tai yra galimybė žmogui “atsistoti ant kojų”. “Bendrautojai” dažniau nei kiti mano, kad trumpalaikė parama pinigais ar kitomis materialinėmis vertybėmis slopina žmonių iniciatyvą. Tuo tarpu universalai mažiausiai linkę sutikti su tokiu teiginiu.

Moraliniai aspektai

27 lentelė

(% sutinkančių su kiekvienu teiginiu vertybinės grupėse)

	Socialiai orientuoti intelektualai	Atsijungusieji	Hedonistai	Bendrautojai	Universalai
Labdaros gavimas žemina žmones	57	36	42	35	43
Tarp turtingų žmonių visada atsiras norinčių padėti tiems, kuriems nepasisekė gyvenime	77	84	78	78	79
Labdara/parama dažniausiai nepasiekia tų, kuriems jos reikia	88	81	82	86	88
Turtingi žmonės jaučia kaltės jausmą dėl to, kad jiems labiau pasisekė gyvenime ir tai skatina juos atiduoti dalį lėšų labdarai ar paramai	25	39	32	30	31
Lietuvoje yra socialinių grupių, kurios neteisėtai naudojami labdaros/paramos davėjų geranoriškumu	90	91	89	93	89
Žmonės, uždirbę didelį turtą savo sunkiu darbu, gali rinktis, ar dalį jo atiduoti labdarai, ar ne	91	86	94	98	95
Turtingi žmonės tiesiog privalo duoti labdarą ar teikti paramą	40	46	41	33	38

Absoliuti dauguma Lietuvos gyventojų, nepriklausomai nuo dominuojančių vertybių sutinka su teiginiu, kad dalies savo uždirbtų pinigų skyrimas labdarai/paramai yra žmogaus laisvo pasirinkimo reikalas. Dauguma gyventojų abejoja tiek labdaros “dalintojų”, tiek ir gavėjų moralumu, t.y. pritaria minčiai kad labdara/parama dažniausiai nepasiekia tų, kuriems jos reikia ir tam, kad yra socialinių grupių, kurios neteisėtai naudojami labdaros/paramos davėjų geranoriškumu.

“Socialiai orientuoti intelektualai” dažniau nei kiti sutinka su teiginiu, kad labdara žemina žmones ir mažiausiai linkę pritarti tam, kad turtingi žmonės jaučia kaltės jausmą ir, kad tai turėtų juos motyvuoti skirti dalį pinigų labdarai ar paramai. “Atsijungusieji” dažniau nei kiti pasitiki turtingų žmonių geranoriškumu ir mano, kad tarp jų visada atsiras norinčių padėti tiems, kuriems nepasisekė gyvenime. “Bendrautojai” mažiausiai linkę pritarti teiginiui, kad labdaros ar paramos teikimas yra turtingų žmonių prievolė. Ši grupė taip mažiausiai linkusi pritarti tam, kad labdara žemina žmones.

Politiniai aspektai

28 lentelė

(% sutinkančių su kiekvienu teiginiu vertybinės grupėse)

	Socialiai orientuoti intelektualai	Atsijungusieji	Hedonistai	Bendrautojai	Universalai
Labdara - tai pinigų plovimo būdas	60	59	51	47	61
Valdžia, siekianti maksimalios kontrolės visoms gyvenimo sritims, yra pagrindinis labdaringos veiklos vystymosi stabdys	68	77	71	82	67

“Universalai” ir “socialiai orientuoti” labiau nei kitos gyventojų grupės linkę pritarti teiginiui, kad labdara – tai pinigų plovimo būdas. “Bendrautojai” ir “atsijungusieji” dažniau nei kitos gyventojų grupės pritaria tam, kad valdžia, siekianti maksimalios kontrolės visoms gyvenimo sritims, yra pagrindinis labdaringos veiklos stabdys.

Skirtingai orientuoti gyventojai skirtingai vertina ir labdaros/paramos teikimo motyvus:

29 lentelė

(vidurkiai, skalė nuo 1 iki 9, kur 1 – visiškai neskatina, 9 – labai skatina)

	Socialiai orientuoti intelektualai	Atsijungusieji	Hedonistai	Bendrautojai	Universalai
Finansiniai motyvai	6,46	5,82	6,01	5,61	6,32
Politiniai motyvai	6,21	5,59	6,13	5,3	6,02
Geranoriškumas, atjauta	6,18	5,94	6,82	6,53	6,67
Būdas atsikratyti nereikalingais daiktais	6,15	5,4	5,56	5,25	5,46
Noras išgarsėti, savireklama	6,07	5,39	5,92	5,55	6,04
Religiniai motyvai	5,71	5,13	5,65	5,42	5,9
Remti madinga	5,7	4,79	5,19	5,22	5,19
Privati, savanoriška iniciatyva, vidinis poreikis	5,68	5,74	6,35	6,02	6,13
Moralinis pasitenkinimas	5,67	5,26	6,11	6,04	5,49
Moralinė pareiga	5,66	5,54	6,16	5,77	6,38
Skaudi asmeninė patirtis	5,46	5,57	5,77	5,74	5,59
Visuomeninė nauda	5,06	4,95	5,07	5,31	4,99
Visuomenės tradicija	4,73	4,64	4,55	4,93	4,64
Rūpestis visuomenės gerovės kėlimu	4,46	4,68	5,18	4,47	4,74
Kaltės jausmas	3,97	4,31	3,96	3,94	4,09

Socialiai orientuotiems intelektualams svarbiausi yra šie motyvai:

- finansiniai;
- politiniai;
- geranoriškumas, atjauta;
- būdas atsikratyti nereikalingais daiktais;
- noras išgarsėti, savireklama.

Atsijungusiems svarbiausiais yra šie motyvai:

- geranoriškumas, atjauta;
- finansiniai;
- vidinis poreikis;
- politiniai motyvai;
- skaudi asmeninė patirtis;
- moralinė pareiga.

Hedonistams svarbiausi yra šie motyvai:

- geranoriškumas, atjauta;
- vidinis poreikis;
- moralinė pareiga;
- politiniai;
- moralinis pasitenkinimas.

Bendrautojams svarbiausi yra šie motyvai:

- geranoriškumas, atjauta;
- moralinis pasitenkinimas;
- vidinis poreikis;
- moralinė pareiga;
- skaudi asmeninė patirtis.

Universalams svarbiausi yra šie motyvai:

- geranoriškumas, atjauta;
- moralinė pareiga;
- finansiniai;
- vidinis poreikis;
- noras išgarsėti, savireklama.

INFORMACIJOS ŠALTINIAI APIE LABDAROS/PAMOS TEIKIMĄ

Tyrimo metu respondentų klausėme, iš kurių informacijos šaltinių, jų manymu, galima gauti informaciją apie labdaros/paramos teikimą. Bendri rezultatai pateikiami 30 lentelėje.

Informacijos šaltiniai apie labdaros/paramos teikimą

30 lentelė

(%, daugybiniai atsakymai)

	Galima gauti informaciją	Ieškotų informacijos
Socialinės rūpybos centrai	65	49
Televizija	45	10
Visuomeninės organizacijos, fondai	42	19
Seniūnijos	42	27
Spauda	33	7
Parapijos (bažnyčia)	30	9
Asmeniniai kontaktai	26	18
Radijas	25	3
Įvairūs renginiai/akcijos (koncertai, sporto varžybos, šventės)	25	3
Internetas	22	11
Reklama	14	3
Verslo įmonės	9	5
Kita	1	1

Didžiausias respondentų skaičius (65%) kaip potencialų informacijos šaltinį apie labdarą/paramos teikimą paminėjo socialinės rūpybos centrus.

Dažniau nei keturi iš dešimties apklausos dalyvių mano, kad informaciją apie labdaros/paramos teikimą, galima gauti iš televizijos, visuomeninių organizacijų ar seniūnijų. Kas trečias mano, kad reikiamos informacijos galima gauti spaudoje. Panašus respondentų skaičius mano, kad parapijoje (bažnyčioje). Kas ketvirtas minėjo asmeninius kontaktus, radiją bei įvairius renginius/akcijas, kas ketvirtas minėjo internetą. Rečiausiai minima reklama ir verslo įmonės.

Kas antras (49%) apklausos dalyvis, kilus informacijos poreikiui dėl labdaros ar paramos, pirmiausia kreiptųsi į socialinės rūpybos centrus. Aptariamą galimybę dažniau minėjo miestų gyventojai, 30-49m. amžiaus respondentai. Antroje vietoje minimos seniūnijos (27%). Seniūnijose reikiamos informacijos dažniau ieškotų vyriausi 50m. ir vyresni gyventojai, nelietuvių tautybės gyventojai, turintys žemesnį išsimokslinimą (nebaigtą vidurinį ar vidurinį), pensininkai, bedarbiai, turintys mažiausias šeimos pajamas, kaimo gyventojai. Kas penktas atitinkamai kreiptųsi informacijos į visuomenines organizacijas, fondus arba naudotųsi asmeniniais kontaktais. Į visuomenines organizacijas dažniau kreiptųsi jauniausi 15-29m. amžiaus gyventojai, turintys didžiausias pajamas, miestų gyventojai, lietuviai, turintys aukštą išsimokslinimą, specialistai/vadovai, studentai/moksleiviai. Asmeniniais kontaktais taip pat dažniau pasinaudotų jauniausi 15-29m. amžiaus gyventojai, turintys didesnes šeimos pajamas, didmiesčių gyventojai, turintys aukštą išsimokslinimą, specialistai/vadovai, studentai/moksleiviai.

Žiniasklaida nors ir priskiriama prie pakankamai informatyvių šaltinių, tačiau, kilus būtinybei, į ją kreiptųsi tik nežymi dalis apklausos dalyvių, išskyrus televiziją, kurią minėjo šiek tiek daugiau respondentų (10%). Į televiziją labiau linkusios kreiptis moterys, mažesnių miestų gyventojai. Reikia pažymėti, kad internetas nors nežymiai, bet nukonkuruotų televiziją (11%). Interneto paslaugomis, kilus būtinybei, dažniau naudotųsi vyrai, jauniausi 15-29m. amžiaus gyventojai, turintys didžiausias pajamas, miestų gyventojai, turintys aukštą išsimokslinimą, specialistai/vadovai, studentai/moksleiviai.

Nors beveik trečdalis respondentų minėjo parapiją (bažnyčią), kaip galimą informacijos šaltinį, tačiau tik rečiau nei kas dešimtas kreiptųsi informacijos būtent ten. Tai dažniau darytų moterys, vyriausi 50m. ir vyresni gyventojai, turintys mažiausias pajamas, dažnai besilankantys bažnyčioje, turintys žemesnį išsimokslinimą.